
Rapport 2021

Rådet för hållbara städer

Innehåll

RAPPORT 2021

ORDFÖRANDE HAR ORDET	S.04
01. RÅDETS UPPDRAG OCH ORGANISATION	S.06
02. RÅDETS ARBETE 2021	S.11
03. RÅDETS GENOMFÖRDA ARBETE 2020	S.19
BILAGA 1. SAMVERKANSÅTGÄRDER 2021	S.24
BILAGA 2. AVSLUTADE ÅTGÄRDER 2020 OCH ÅRLIGT ÅTERKOMMANDE ÅTGÄRDER	S.50

Rådet för hållbara städer

RAPPORTERING TILL REGERINGEN 2021

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Ribban måste höjas! Det är dags att ställa om till att skapa och utveckla långsiktigt hållbara livsmiljöer i våra städer och samhällen. Detta är inte något som en person eller en organisation kan klara – eller ens har mandat att göra på egen hand: detta är ett tillsammansarbete!

Uppdraget från regeringen till Rådet för hållbara städer är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande städer och samhällen. Utgångspunkterna utgörs av mål 11 i FN:s hållbarhetsmål Agenda 2030, regeringens Strategi för levande städer - politik för en hållbar stadsutveckling och propositionen Politik för gestaltad livsmiljö. I dessa mål och strategier lyfts behovet av att se till helheten och hur sociala, ekologiska och ekonomiska frågor hänger samman. Hur vi planerar, bygger, utvecklar och förvaltar våra städer och samhällen påverkar i princip samtliga mål i Agenda 2030.

Att vända synen från kortsiktiga överväganden till långsiktigt värdeskapande är en nyckelfråga. De platser som skapas och utvecklas idag kommer att påverka oss och vår miljö i många generationer framåt. Precis som befintliga miljöer sätter ramarna för vårt agerande idag.

Pandemin har satt fokus på en rad frågor, men det är fortfarande för tidigt att veta på vilket sätt samhället långsiktigt påverkas. Det vi kan se är att samma utmaningar kvarstår efter pandemin, exempelvis klimatpåverkan, minskning av biologisk mångfald, segregation och ojämlika livsvillkor. Det vi också kan se är att vi - när det krävs - har en förmåga att snabbt ställa om och tillsammans hitta nya lösningar.

Omställning till ett hållbart samhälle är möjlig. För att hitta ny kunskap och nya lösningar görs nu stora satsningar på forskning och innovation. Vi behöver även utveckla befintliga styrmedel, verktyg och kunskap samt involvera och engagera fler. Tillsammans täcker Rådets myndigheter in alla dessa områden och tillsammans har Rådets myndigheter bred kompetens.

Under året har myndigheterna i Rådet ökat samverkan mellan varandra och med andra offentliga aktörer, näringslivet och forskarsamhället. Några av myndigheterna har exempelvis skrivit klimatkontrakt med en rad kommuner och Rådets mål 11-konferens har nått ut till över 9000 personer. Vi har börjat bryta våra stuprör, arbeta mer tillsammans och med mer helhetssyn. Dock finns fortsatt stor utvecklingspotential. Nu tar EU initiativ till ett samarbete kring "New European Bauhaus". Detta är en stor möjlighet för Sverige och myndigheterna kan tillsammans, genom Rådet, vara en nationell samlande kraft.

Viktiga områden som behöver tas vidare även efter 2022 är fortsatt gemensam och samordnad kommunikation från myndigheterna samt samordning av statlig finansiering och kunskapsstöd. Dessutom krävs samarbete inom en rad sakområden då frågorna blir alltmer komplexa och breda. Många myndigheter arbetar med samma frågor, men ur olika perspektiv. Några exempel på detta är frågor om gång-, cykel- och kollektivtrafik och återbruk/cirkulär ekonomi. Internationellt lyfts nu även arkitektur, form och design som viktiga drivkrafter för innovation och hållbart samhällsbyggande. Vi har kommit en bit på väg med alla dessa frågor men det finns fortfarande stora utmaningar och utvecklingsmöjligheter.

Rådets roll som katalysator för samverkan och som brygga mellan en rad aktörer på olika nivåer är viktig. Vi behöver mångas kunskap och mångas gemensamma kraft när vi ska gå från ord till handling. Som ordförande ser jag fram mot ett år då vi tar ytterligare steg i vårt arbete med att stärka omställningskraften i det hållbara samhällsbygget.

Helena Bjarnegård
Ordförande i Rådet för hållbara städer

01.

RÅDETS UPPDRAG OCH ORGANISATION

Regeringen framför i sin stadsutvecklingspolitik att det är viktigt att stärka städernas förutsättningar att utvecklas till levande, gröna, hälsosamma och trygga platser där människor möts och innovationer skapas. Det handlar om att i stadsutvecklingen förena sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv till en hållbar helhet. Då ansvaret för att genomföra politikområdet delas av flera aktörer inrättade regeringen i december 2017 Rådet för hållbara städer. Rådet ska verka för att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer samt fungera som ett nationellt forum för genomförande av politiken för hållbar stadsutveckling.

Ansvaret för många av frågorna om hållbar stadsutveckling ligger hos kommunerna. I uppdraget till Rådet ingår att stärka den statliga samverkan för att skapa förutsättningar för kommunerna att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Detta kräver samverkan mellan de myndigheter och organisationer som ingår i Rådet, mellan olika nivåer och sektorer i samhället samt mellan olika kunskapsområden.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR RÅDETS ARBETE

Hållbar stadsutveckling är ett brett begrepp och utgångspunkterna för Rådets arbete utgörs därför av flera olika mål och strategier på olika nivåer. De viktigaste utgångspunkterna är Agenda 2030 mål 11, Hållbara städer och samhällen, samt regeringens Strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling (skr. 2017/18:230) och regeringens proposition Politik för gestaltad livsmiljö (prop. 2017/18:110).

Agenda 2030 mål 11 – Hållbara städer och samhällen

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som inrymmer 17 globala mål för hållbar utveckling. Mål 11, Hållbara städer och samhällen, kopplar direkt till Rådets arbete.

Mål 11 anger att hållbar stadsutveckling omfattar hållbart byggande och hållbar planering av bostäder, infrastruktur, offentliga platser, transporter med mera, vilket i sin tur kräver ny teknik och samarbete mellan flera sektorer. Inkluderande och innovativ stadsplanering behövs för att göra

städerna hållbara för framtiden. Kopplat till mål 11 finns ett antal delmål som bland annat handlar om att tillgängliggöra hållbara transportsystem för alla, verka för en inkluderande och hållbar urbanisering samt skapa säkra och inkluderande grönområden för alla.

Strategi för levande städer och Politik för gestaltad livsmiljö

Regeringens arbete för arkitektur och hållbar stadsutveckling har gemensamt utvecklats av Kulturdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet. Idag ligger frågorna framförallt på Finansdepartementet, Infrastrukturdepartementet, Kulturdepartementet, Miljödepartementet och Näringsdepartementet.

Under våren 2018 beslutade regeringen om ”Strategi för levande städer – politik för en hållbar stadsutveckling”. Strategin syftar till att från nationell nivå peka ut riktning för att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla gröna, hälsosamma och trygga städer. Strategin omfattar tre etappmål som också ingår i miljömålssystemet.

I strategin för levande städer anges följande målbild för hållbar stadsutveckling:

”Hållbara städer är inkluderande och tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter som till exempel gång och cykel. Helhetssyn i planeringen tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.”

Riksdagen antog våren 2018 propositionen Politik för gestaltad livsmiljö. Det övergripande målet från propositionen är beslutat av riksdagen och säger att ”Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön”. Målet för politikområdet för gestaltad livsmiljö ska vara styrande för statens initiativ när det gäller arbetet med gestaltade livsmiljöer samt vara vägledande för kommuner och regioner. Målet kompletterar andra nationella mål som berör den gestaltade livsmiljön. I propositionen nämns många politikområden med bäring på arkitektur-, form- och designpolitiken. I propositionen lyfts särskilt Agenda 2030, FN:s New Urban Agenda och de för Sverige uppsatta

målen för miljöpolitiken, kulturpolitiken, kulturmiljöpolitiken, samhällsbyggandet, hållbara städer, transportpolitiken, folkhälsopolitiken och funktionshinderpolitiken samt det klimatpolitiska ramverket.

RÅDETS ARBETSUPPGIFTER ENLIGT REGERINGSUPPDRAGET

Rådet ska ta tillvara erfarenheter och relevant kunskap inom hållbar stadsutveckling. I sitt uppdrag ska Rådet föra dialog, samverka och involvera aktörer på nationell, regional och lokal nivå. På så sätt skapas möjligheter att utveckla nya samarbetsformer mellan myndigheter, regioner, kommuner, näringsliv och civilsamhälle.

Rådet ska årligen redovisa en samlad åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling, och som myndigheterna avser utföra eller har utfört i samverkan. Listan ska publiceras på Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se. Rådets redovisning av dessa åtgärder samlas i denna rapport under kapitel 2, Rådets arbete 2021.

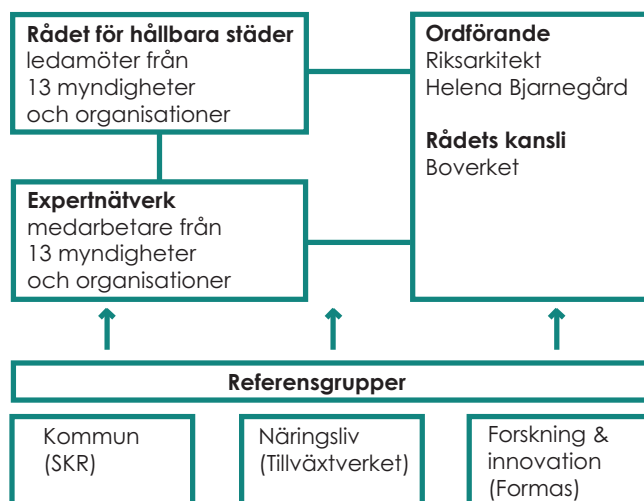
Rådet ska dessutom årligen redovisa förslag till regeringen på åtgärder som Rådet anser är strategiskt viktiga för arbetet med hållbara städer, men som helt eller delvis ligger utanför de deltagande myndigheternas ansvarsområden. Rådet ska även lämna förslag till regeringen på eventuella frågor som behöver utredas.

Rådet ska senast 31 maj 2022 slutredovisa arbetet till regeringen. Slutredovisningen ska innehålla en sammanställning av de viktigaste resultaten, effekten av Rådets verksamhet och en bedömning av det fortsatta arbetet. Rådet kommer under 2021 att påbörja en utvärdering av effekterna av Rådets verksamhet.

RÅDETS ORGANISATION

Den samlade kunskapen inom Rådet för hållbara städer gör det unikt och kraftfullt. Inom Rådet finns en omfattande kompetens direkt kopplad till hållbar stadsutveckling inom områden som exempelvis naturvetenskap, humaniora och samhällsvetenskap. Tillsammans kan Rådet nå en helhetssyn på ett sätt som många andra grupperingar inte har möjlighet till.

Till Rådet finns det kopplat ett expertnätverk, ett kansli och tre referensgrupper. Rådet har även en gemensam webbplats, www.hallbarstad.se.

Figur 1. Organisationskarta över Rådet för hållbara städer.

RÅDETS 13 LEDAMÖTER

Rådet består av 13 ledamöter och en ordförande. I Rådet ingår dels myndighetscheferna vid 11 myndigheter som är strategiskt viktiga för det långsiktiga arbetet med hållbar stadsutveckling: Boverket, Formas, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, ArkDes, Energimyndigheten, Tillväxtverket, Trafikverket, Vinnova, Riksantikvarieämbetet och Statens Konstråd. De två sistnämnda har på Rådets initiativ knutits till arbetet i ett senare skede. I Rådet ingår även en representant för länsstyrelserna respektive kommunerna. Länsstyrelserna representeras av landshövdingen i Uppsala län och kommunerna av sektionschefen för Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) avdelning Tillväxt och samhällsbyggnad. Rådets ordförande utses av regeringen och är sedan 2018 Helena Bjarnegård, riksarkitekt.

Rådet sammanträder fyra gånger per år. Boverket har på regeringens uppdrag inrättat ett kansli som stödjer Rådet med bland annat möteskoordinering och sammanställning av underlag.

Expertnätverk

I enlighet med uppdraget har ett expertnätverk bildats med medarbetare från de 13 ingående medlemmarna i Rådet. Expertnätverkets uppgift är att stödja Rådet med underlag och konsekvensbedömningar. Nätverket leds av ordföranden och har avstämningar ungefär en gång i månaden.

Referensgrupper

Som stöd till Rådets arbete har tre referensgrupper bildats: en kommungrupp, en näringslivsgrupp och en forsknings- och innovationsgrupp. Referensgruppernas syfte är att bidra med information till Rådets arbete, både i ett större perspektiv gällande omvärldsbevakning och strategisk planering och i ett mer konkret perspektiv kopplat till genomförande av samverkansåtgärder.

Rådets gemensamma webbplats

Rådet ska enligt uppdraget kommunicera sitt arbete via Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se. Ansvaret för driften av webbplatsen ligger sedan 1 oktober 2019 på Boverket.

Samordning med Miljömålsrådet

Rådets uppdrag och Miljömålsrådets uppdrag går delvis in i varandra, bland annat gällande miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Ambitionen är att samordna och dra nytta av de båda rådens arbete. Rådets kansli och Miljömålsrådets kansli har sedan 2020 avstämningar varje kvartal, i syfte att undvika dubbelarbete och hitta synergier i upplägg av såväl kansliarbete som arbetssätt för råden.

Dialog med Delmos och Folkhälsomyndigheten

Rådets ordförande har inlett en dialog med ansvariga från Delegationen mot segregation (Delmos) respektive Folkhälsomyndigheten om möjligheter till samverkan med Rådet.

02.

RÅDETS ARBETE 2021

Figur 2. Illustration över Rådets arbetssätt. Det övergripande målet utgörs av Agenda 2030 mål 11. Rådets arbete utgår från perspektiven helhetssyn, omställningskraft och samverkan. Rådets samverkansåtgärder grupperas i tre olika kategorier.

Rådets uppdrag är att stärka kommunernas förutsättningar att utveckla levande och hållbara städer och samhällen. Det övergripande målet för Rådet utgörs av mål 11 i Agenda 2030, Hållbara städer och samhällen. Flera av målen i Agenda 2030 överlappar varandra och Rådet identifierar i olika åtgärder på vilket sätt arbetet med mål 11 även kan stärka andra mål i agendan. Utgångspunkten är att de åtgärder som Rådet genomför ska ha ett helhetsperspektiv och bidra till flera mål samtidigt.

PERSPEKTIVEN HELHETSSYN, OMSTÄLLNINGSKRAFT OCH SAMVERKAN

Rådets arbete med samverkansåtgärder ska genomsyras av perspektiven helhetssyn, omställningskraft och samverkan.

Helhetssyn

Rådet ska sträva efter en helhetssyn på hållbar utveckling i städer och samhällen, vilket innebär att dimensionerna social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet hela tiden finns med och behöver ses tillsammans. Den fysiska miljöns utformning kan exempelvis samtidigt bidra till att mins-

ka segregation, öka den sociala sammanhållningen och ge förutsättningar för att nå nationella klimat- och miljömål. Stads- och samhällsutveckling är komplexa frågor med många ämnesområden som på olika sätt hänger samman. Det är därför även viktigt att ha ett systemperspektiv istället för att se varje fråga för sig.

Omställningskraft

Rådets arbete ska stödja kommunerna i deras omställning genom att utrusta dem med kunskap, metoder och verktyg samt ge kraft och engagemang.

För att stärka kommunernas förutsättningar har Rådet valt att arbeta utifrån ett strategiskt arbetssätt med samverkans-åtgärderna som går ut på att utrusta, ge kraft och engagera – equip, empower, engage.

- **Equip/Utrusta – ge kommunerna kunskap och verktyg för att kunna utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta med att ta fram och kommunicera kunskap från forskning och praktik samt formella och informella verktyg för att stödja kommunernas omställningsarbete. Rådets gemensamma webbplats för kunskapsspridning är www.hallbarstad.se. Webbplatsen ska ständigt förbättras och kontinuerligt fyllas på med information från samtliga myndigheter. Rådet ska även arbeta för att sprida kunskap och verktyg genom exempelvis konferenser.

- **Empower/Ge kraft – stärka kommunernas förmåga och kraft att utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta för att Rådet och Rådets nätverk används som länk och möjliggörare mellan internationella, nationella, regionala och lokala initiativ inom hållbar stadsutveckling. Rådet ska ge kraft och stärka de städer som har hög ambition inom området att kunna lyfta sig ytterligare, för att kunna bli goda exempel för andra städer i Sverige och i omvärlden. Rådet ska fortsätta samverka med pågående initiativ som exempelvis Horisont Europas arbete med klimatkontrakt.

- **Engage/Engagera – stärka kommunernas vilja och engagemang att utvecklas till levande och hållbara städer och samhällen**

Rådet ska arbeta för att skapa engagemang i samtliga kommuner i landet och även nå de kommuner som behöver stöd i att komma längre i sin omställning till hållbar stadsutveckling. Detta sker exempelvis genom att skapa arenor för samtal, kunskapsutveckling och inspiration, så som länsträffar och konferenser.

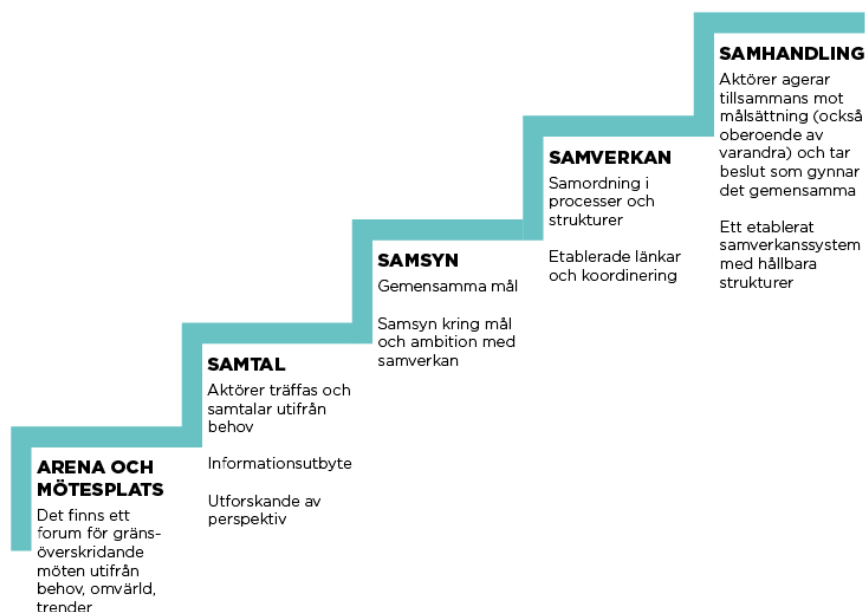
Samverkan

För att lyckas ge omställningskraft och ha en helhetssyn behövs samverkan inom Rådet och mellan olika nivåer i samhället, mellan sektorer, kunskapsområden och olika aktörer.

Samverkan är nyckeln till många lösningar i arbetet med hållbara städer. Stadsutveckling rymmer en mängd frågor, där olika aktörer delar på olika ansvarsområden och kunskap och där ingen enskild aktör sitter på lösningen. Samverkansprocesser kännetecknas av komplexitet. Många olika aktörer med olika uppdrag och kunskap deltar och flera hierarkiska nivåer kan vara involverade. Samverkan förutsätter lyssnande och respekt för varandras kompetens, men det är också viktigt att vara tydlig med mandat, roller och förväntningar på det gemensamma arbetet.

Rådet strävar efter att utveckla samverkan såväl på bredden inom ett flertal av myndigheternas verksamheter, som i spetsinsatser på vissa områden, där samtliga myndigheter inom Rådet samverkar för att nå extra långt. De samverkansåtgärder som lyfts fram via Rådet ska rymmas inom ramen för myndigheternas befintliga resurser och ansvarsområden. Därför har aktörerna i Rådet enats om att ambitionsnivån med samverkan kan se olika ut för olika åtgärder, men också beroende på vilka effekter som ska åstadkommas. Med samverkanstrappan som stöd kan ambitionsnivån för samverkan tydliggöras för att underlätta arbetet, se figur 3.

Rådet arbetar även med att utveckla och stärka samverkan med Rådets referensgrupper för att de ska kunna bidra mer operativt i arbetet med samverkansåtgärderna. Samverkan är dock inte ett mål i sig utan ett medel för att nå ett bra resultat.

Figur 3. Samverkanstrappan används för att tydliggöra ambitionsnivån och var Rådet befinner sig i arbetet med samverkansåtgärder. Metodstöd: SOU 2006:5 Arne Eriksson, *Organisering av regional utvecklingspolitik*.

LISTA ÖVER SAMVERKANSÅTGÄRDER 2021

Rådet ska årligen redovisa en samlad åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling, och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Listan ska publiceras på Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se. Listan innehåller åtgärder som minst två av myndigheterna i Rådet samverkar kring. Listan kan komma att kompletteras eller på annat sätt förändras under året.

Nedan redovisas åtgärdslistan för 2021. I listan anges rubriken för respektive åtgärd. Inom parentes anges den eller de myndigheter som har huvudansvar för att genomföra åtgärden. En mer detaljerad beskrivning av respektive åtgärd finns i bilaga 1, Samverkansåtgärder 2021.

Rådets övergripande mål är att bidra till FN:s Agenda 2030 mål 11 Hållbara städer och samhällen med delmål. Åtgärdslistan är därför grupperad enligt följande:

- Tillsammans sprida kunskap och erfarenheter som kan bidra till genomförandet av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och växla upp insatser som kan bidra till genomförande av hela mål 11

- Tillsammans koordinera och utbyta kunskap i insatser som kan bidra till genomförande av olika delmål under mål 11:
 - o Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
 - o Delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
 - o Delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla

Delmålen 11.2, 11.3 och 11.7 har valts för att de tydligt ligger i linje med målområdena i regeringens Strategi för levande städer och har relevans för de åtgärder som myndigheterna valt att samverka om.

TILLSAMMANS SPRIDA KUNSKAP OCH ERFARENHETER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDET AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska aktörerna i Rådet sprida kunskap från forskning, praktik och de ingående organisationernas olika verksamheter. Det handlar om att utrusta aktörer i samhället – främst kommunerna – med både kunskap och verktyg för att ge dem kraft att ställa om. Kunskap kan spridas exempelvis genom Rådets webbplats www.hallbarstad.se eller genom möten och konferenser. Det är viktigt att nå ut brett i hela landet samt att i Rådets aktiviteter beakta såväl det sociala som ekologiska och ekonomiska perspektivet. Genom nätverk, dialog och delaktighet kan även engagemang skapas.

- Föreläsning för länsstyrelserna om Agenda 2030 och hållbara städer (Länsstyrelserna)
- Konferens om mål 11 i Agenda 2030 (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets kommunikator är sammankallande)
- Länsträffar med kommunerna i samverkan med länsstyrelserna (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets ordförande och länsstyrelserna är sammankallande)
- Mått och kriterier på utveckling och livskvalitet (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets ordförande är sammankallande)
- Nå ut med kunskap på Rådets gemensamma webbplats (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets webbredaktör är sammankallande)
- Synliggöra goda exempel från Sverige genom uppdraget Smart City Sweden (Energimyndigheten)
- Tillhandahålla planeringsunderlag i länsstyrelsernas Planeringskatalog (Länsstyrelserna)

- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd)
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes)

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH VÄXLA UPP INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska Rådet koordinera och växla upp kunskaps- höjande, stödjande och främjande insatser som genomförs av de olika myndigheterna som ingår i Rådet. Detta gäller exempelvis utlysningar till forskning och innovation samt finansiellt stöd till kommuner och regioner som kan bidra till genomförande av mål 11 i Agenda 2030. Det är viktigt att i alla aktiviteter beakta såväl det sociala som det ekologiska och det ekonomiska perspektivet. Syftet är att ge extra kraft till initiativ som rör omställning till hållbara städer och samhällen.

- Bidra till internationell uppväxling av forsknings- och innovationsfinansiering kopplat till bland annat EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa och EU-mission areas (Formas, Vinnova och Energimyndigheten)
- Förstudie samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd (Energimyndigheten, Tillväxtverket, Formas och Vinnova)
- Nationella forskningsprogrammet för Hållbart samhällsbyggande (Formas)
- Nya affärsmodeller och cirkulär ekonomi (Tillväxtverket)
- Samverkan kring medel till hållbar stadsutveckling inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 (Tillväxtverket)
- Smarta stadsdelar (Energimyndigheten)
- Ökad samordning forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet (Formas, Vinnova och Energimyndigheten)

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH UTBYTA KUNSKAP I INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV OLIKA DELMÅL UNDER MÅL 11

Tillsammans ska Rådets organisationer koordinera och utbyta kunskap inom och mellan sina uppdrag för att öka helhetssyn och samsyn och därmed kvaliteten på myndigheternas arbete. De olika myndigheterna i Rådet har olika ansvars- och kunskapsområden som alla är viktiga delar av hållbar stadsutveckling. Varje del och varje kunskapsområ-

de behöver förhålla sig till det komplexa system som städer och samhällen utgör och innehålla en rad perspektiv som att exempelvis bidra till såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt värdeskapande. Ett syfte med samverkan är att få fram resultat i olika uppdrag med både bredd och spets som mer effektivt kan stärka kommunernas omställningsarbete. Myndigheterna arbetar redan idag tillsammans i många frågor och genom Rådet kan detta arbete stärkas ytterligare. Nedan följer en lista över samverkansåtgärder som både svarar upp mot delmål under mål 11 i Agenda 2030 samt mot regeringens strategi för levande städer.

Åtgärder kopplat till delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur ett fossilfritt och transporteffektivt samhälle kan uppnås. Målet är också ett samhälle som är jämlikt, tillgängligt och resurseffektivt, och där alla människor kan mötas och leva. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Arena för transporteffektiv stadsmiljö (Trafikverket)
- Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet (Energimyndigheten)
- Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle (Energimyndigheten)
- Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat (Vinnova)
- Ohållbara transportsystem (Naturvårdsverket)
- Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem (Trafikverket)
- Trafikstrategiskt arbete (Trafikverket)

Åtgärder kopplat till delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel om hur skapande, utvecklande och förvaltande av byggda miljöer kan bidra till hållbara städer och samhällen där alla människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt och vara delaktiga. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Funktionshinderperspektivet i Agenda 2030 (Myndigheten för Delaktighet)

- Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön (Myndigheten för Delaktighet)
- Kunskapssammanställning åldersvänliga städer (Myndigheten för Delaktighet)
- Områdesanalys hållbara städer och samhällen (Vinnova)
- Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling (Vinnova)
- Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer (Myndigheten för Delaktighet)

Åtgärder kopplat till delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla

- Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur mer inkluderande, gröna och tillgängliga livsmiljöer kan åstadkommas. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.
- Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av trädäckning i städer och tätorter (Boverket)
- Vägledning om kommunal grönplanering (Naturvårdsverket och Boverket)

03.

RÅDETS GENOMFÖRD ARBETE 2020

Aktuellt verksamhetsår har löpt från 1 mars 2020 till 28 februari 2021. Helena Bjarnegård, riksarkitekt på Boverket, har varit ordförande under hela perioden. Boverket har tillhandahållit ett kansli till Rådet som stöttar ordförande i arbetet med bland annat planering av verksamhetsåret, möteskoordinering och sammanställning av underlag.

MÖTEN

Rådet har haft möten i juni, oktober, december och februari. Rådets expertnätverk har haft månadsvisa möten. Tillväxtverket och Rådets ordförande har haft ett möte med näringslivsgruppen. SKR och Rådets ordförande har haft ett möte med kommungruppen. Formas och Rådets ordförande har haft tre möten med forsknings- och innovationsgruppen. På grund av pågående pandemi har flertalet möten varit digitala.

På Rådets möte i juni 2020 gjorde statssekreterare Elin Olsson en framtidsspaning om vilka frågor som var viktiga för Rådet att ta med sig i det fortsatta arbetet. Även Rådsledamöterna gjorde en framtidsspaning utifrån sitt myndighets- eller organisationsperspektiv. Representanter från Uppsala kommun, bland annat kommunstyrelsens ordförande, medverkade och berättade om Uppsalas utmaningar. På samma möte gjordes presentationer av representanter från då pågående utredning Sociala aspekter i hållbar stadsutveckling respektive från interdepartementala arbetsgruppen för stadsutveckling och gestaltad livsmiljö, den så kallade IDA-gruppen. Allan Larsson var särskilt inbjuden till mötet för att berätta om den kraftsamling som görs inom EU för att uppnå klimatneutrala städer år 2030. Rådet beslöt senare under 2020 att ställa sig bakom den svenska satsningen inom EU:s Horisont Europa och Viable cities. I december 2020 skrev nio svenska kommuner på klimatavtal och fyra myndigheter som ingår i Rådet (Energimyndigheten, Vinnova, Formas och Tillväxtverket) har åtagit sig att stötta kommunerna i arbetet. Sverige blir därmed det första landet inom EU som skriver under Klimatkontrakt 2030.

På mötet i oktober gavs en lägesrapport av pågående samverkansåtgärder och arbetet med att ta fram nya åtgärder. Inriktningen på arbetet med Rådets rapport 2021 diskutera-

des. Rådet fick också en presentation av förslaget till världsutställning 2030 och plusstadskonceptet från utredningen Samordning för bostadsbyggande.

Mötet i december var ett beslutsmöte. Då beslutade Rådet bland annat om inriktningen på Rådets rapport 2021, Rådets gemensamma budget 2021 och inriktningen på arbetet med uppföljning av effekter av Rådets verksamhet.

Även mötet i februari 2021 var ett beslutsmöte, då föreliggande årsrapport 2021 beslutades.

Rådets ordförande och kansli har haft fyra avstämningar med Finansdepartementet om Rådets pågående arbete och inriktning. Under 2020 har Rådets ordförande träffat den så kallade IDA-gruppen två gånger. På så sätt ges möjlighet att stämna av med flera departement samtidigt.

KONFERENSER

I oktober 2020 genomförde Formas nationella forskningsprogram för hållbart samhällsbyggande och Rådet en digital mål 11-vecka, Så når vi Agenda 2030-målen om hållbara städer och samhällen. Totalt hölls 19 sessioner, 19 organisationer medverkade och cirka 2000 personer deltog live varav många kommunala tjänstepersoner. Inspelningar från konferensen går fortfarande att se på Youtube och efter konferensen har sändningarna haft fler än 9000 besök (mitten av december 2020).

I december 2020 anordnade Länsstyrelsen i Uppsala län och Rådet en digital regional konferens på temat omställningskraft. Det var det första i en serie rundabordsamtal/möten som Rådet anordnar i länen i samarbete med länsstyrelserna.

Även andra konferenser har genomförts som samverkansåtgärder mellan minst två av Rådets myndigheter eller organisationer.

RÅDETS WEBBPLATS HÅLLBARSTAD.SE

Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se har under året utvecklats i syfte att bli mer ändamålsenlig. Där kan kommuner och andra aktörer hitta aktuellt material inom hållbar stadsutveckling och om Rådets arbete. Den nya webbplatsen lanserades i december 2020.

GENOMFÖRDA SAMVERKANSÅTGÄRDER

Rådets medlemmar har i olika konstellationer under år 2020 samverkat kring ett trettiotal åtgärder. Sex samverkansåtgärder har avslutats under 2020 och övriga fortsätter under 2021. Vid behov har åtgärder stämts av på expertnätverkets möten. I bilaga 2 finns en beskrivning av under 2020 avslutade samverkansåtgärder.

Mer detaljerad beskrivning av myndigheternas bidrag till Rådets arbete finns i respektive myndighets årsredovisning.

Samverkansåtgärder som avslutats under 2020

- Förbättrad tillämpning av barnkonventionen i fysisk samhällsplanering och stadsutveckling (Boverket)
- Informationsutbyte samt tillgängliggörande av stöd för ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik (Trafikverket och Energimyndigheten)
- Installation och konferens om ekosystemtjänster och stadens gröna rum (ArkDes)
- Lärdomar och stöd i kommuner med segregerade områden (Tillväxtverket)
- Utlysning Gestaltad livsmiljö (Formas)
- Vägledning om naturbaserade lösningar med fokus på klimatanpassning (Naturvårdsverket)

Årligt återkommande samverkansåtgärder som genomförts 2020

- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd)
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes)

Utöver ovan nämnda åtgärder har kontakterna mellan myndigheterna och med andra aktörer lett till ytterligare samarbeten inom en rad områden. Denna effekt är svår att mäta, men det som händer i kontaktytan mellan människor när de träffas – både i verkligheten och digitalt – är säkerligen av största vikt för att öka kvaliteten på det vi ska göra.

UPPFÖLJNING AV RÅDETS ARBETE

Ett förslag på hur Rådets arbete ska följas upp och utvärderas har tagits fram av Rådets expertnätverk. Uppföljningen planeras att genomföras under 2021. Denna uppföljning kommer att samordnas med den utvärdering av Rådets arbete som Regeringskansliet avser att göra.

STUDIE AV PANDEMINS EFFEKTER

Såväl arbetet inom Rådet som samhället i stort har under 2020 i mycket präglats av pandemin. Rådet har därför tagit initiativ till en intervjuundersökning om effekter av covid-19 på stads- och samhällsutvecklingen. Resultatet av studien kommer att sammanställas i en rapport som kommer publiceras på Rådets webbplats och kan användas som underlag i Rådets och myndigheternas kommande arbete.

RÅDETS FÖRSLAG TILL REGERINGEN

Rådet ska årligen redovisa förslag till regeringen på åtgärder som Rådet anser är strategiskt viktiga för arbetet med hållbara städer, men som helt eller delvis ligger utanför de deltagande myndigheternas ansvarsområden. Rådet ska även lämna förslag till regeringen på eventuella frågor som behöver utredas.

I årsrapport 2020 lyftes två frågor för vidare utredning:

- Segregation och koppling till hur vi planerar, bygger och förvaltar våra städer.
- Nya sätt att räkna nyttor och nya affärsmodeller för långsiktigt hållbar stadsutveckling.

Rådet redovisade i sin rapport 2020 förslag till en fråga som eventuellt behövde utredas: Samordningsuppdrag för att stödja hållbara transporter på kommunal nivå. Frågan om behov av stärkt nationell samordning inom området hade lyfts av kommungruppen i samband med samverkansåtgärden ”Informationsutbyte samt tillgängliggörande av stöd för ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik”. Många myndigheter arbetar idag med olika uppdrag kopplat till ämnesområdet. Ansvarsfördelningen är därför otydlig för kommunerna, så även var de kan hitta kunskap och stöd i sitt arbete. Frågan har under året behandlats av Rådet och beslut har tagits om att inte lyfta frågan om samordningsuppdrag till en enskild myndighet inom området. Däremot kvarstår ett stort behov av samordning mellan myndigheterna. Denna samordning drivs vidare av Rådet och även genom att de enskilda myndigheterna i högre grad öppnar upp för samverkan. Det är även viktigt med tydliga och samordnade uppdrag till myndigheterna inom området så att etappmålet om ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik kan nås samt att det även efter 2022 finns en part som arbetar för att främja att samverkan sker, det uppdrag som Rådet har idag.

Under 2020 har aktiviteter genomförts inom Rådets ex-

pertnätverk och de tre referensgrupperna för att samla in förslag på frågor eller åtgärder som behöver lyftas till regeringen. Rådet avser att under 2021 fortsätta undersöka och analysera insamlade förslag och de två frågor som lyftes i Rådets rapport 2020. Rådet avstår därför att lämna sådana förslag till regeringen i denna rapportering.

BILAGA 1. SAMVERKANSÅTGÄRDER 2021

Rådet ska årligen redovisa en samlad åtgärdslista av genomförda och planerade åtgärder som främjar en hållbar stadsutveckling, och som myndigheterna avser utföra i samverkan. Listan ska publiceras på Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se. Listan innehåller åtgärder som minst två av myndigheterna i Rådet ska samverka kring. Listan kan komma att kompletteras eller på annat sätt förändras under året. Nedan finns en kort beskrivning respektive samverkansåtgärd som ingår i listan för år 2021.

Rådets övergripande mål är att bidra till FN:s Agenda 2030 mål 11 Hållbara städer och samhällen med delmål. Åtgärderna är därför grupperad enligt följande:

- Tillsammans sprida kunskap och erfarenheter som kan bidra till genomförandet av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och växla upp insatser som kan bidra till genomförande av hela mål 11
- Tillsammans koordinera och utbyta kunskap i insatser som kan bidra till genomförande av olika delmål under mål 11:
 - o Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla
 - o Delmål 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering
 - o Delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla

Delmålen 11.2, 11.3 och 11.7 har valts för att de tydligt ligger i linje med målområdena i Strategi för levande städer och har relevans för de åtgärder som myndigheterna valt att samverka om.

TILLSAMMANS SPRIDA KUNSKAP OCH ERFARENHETER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDET AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska aktörerna i Rådet sprida kunskap från forskning, praktik och de ingående organisationernas olika verksamheter. Det handlar om att utrusta aktörer i samhället – främst kommunerna – med både kunskap och verktyg för att ge dem kraft att ställa om. Kunskap kan spridas exempelvis genom Rådets webbplats www.hallbarstad.se eller genom möten och konferenser. Det är viktigt att nå ut brett

i hela landet samt att i Rådets aktiviteter beakta såväl det sociala som ekologiska och ekonomiska perspektivet. Genom nätverk, dialog och delaktighet kan även engagemang skapas.

- Föreläsning för länsstyrelserna om Agenda 2030 och hållbara städer (Länsstyrelserna)
- Konferens om mål 11 i Agenda 2030 (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets kommunikatör är sammankallande)
- Länsträffar med kommunerna i samverkan med länsstyrelserna (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets ordförande och länsstyrelserna är sammankallande)
- Mått och kriterier på utveckling och livskvalitet (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets ordförande är sammankallande)
- Nå ut med kunskap på Rådets gemensamma webbplats (gemensam åtgärd för hela Rådet, Rådets webbredaktör är sammankallande)
- Synliggöra goda exempel från Sverige genom uppdraget Smart City Sweden (Energimyndigheten)
- Tillhandahålla planeringsunderlag i länsstyrelsernas Planeringskatalog (Länsstyrelserna)
- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd)
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes)

FÖRELÄSNING FÖR LÄNSSTYRELSENA OM AGENDA 2030 OCH HÅLLBARA STÄDER

Ansvarig myndighet: Länsstyrelserna i samverkan med Rådets ordförande.

Så här sker samverkan: Samtal.

Det här gör vi: Digital föreläsning / samtal för tjänstepersoner på länsstyrelserna, kring hur olika statliga uppdrag hänger ihop som berör mål 11 Hållbara städer till exempel regeringens strategi för levande städer och politiken för gestaltad livsmiljö, samt hur dessa uppdrag berör länsstyrelsernas olika tvärssektoriella uppdrag inklusive länsstyrelsernas uppdrag i kommunala planeringsprocesser.

Därför behövs åtgärden: För att länsstyrelsen ska lyckas i sin roll att tillhandahålla planeringsunderlag samt ge kommunerna råd, stöd och vägledning i deras arbete med hållbara städer och Agenda 2030 behöver tjänstepersoner på länsstyrelserna ha hög kunskap och kompetens inom området.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 med koppling till övriga

mål i Agenda 2030.

Tidplan för genomförandet: Våren 2021.

KONFERENS OM MÅL 11 I AGENDA 2030

Ansvarig myndighet: Rådets kommunikatör är samman kallande. Arbetsgrupp från samtliga Rådets medlemmar bidrar i åtgärden.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Den 19–22 oktober 2020 arrangerade Rådet och Nationella forskningsprogrammet för Hållbart samhällsbyggande gemensamt en digital mål 11-vecka, ”Så når vi Agenda 2030-målen om hållbara städer och samhällen”. Formas koordinerade arbetet i samverkan med alla myndigheter inom nationella forskningsprogrammet för hållbart samhällsbyggande och alla organisationer inom Rådet. Rådet har för avsikt att genomföra en konferens med liknande upplägg inför slutrapporteringen 2022.

Därför behövs åtgärden: För att nå mål 11, Hållbara städer och samhällen, i Agenda 2030 behöver vi öka takten och stärka omställningskraften hos kommunerna. Ett sätt att göra detta är att stärka kopplingen mellan forskning och praktik. Det finns idag mycket forskning som pågår kring hållbart samhällsbyggande. Många myndigheter finansierar forskningsprojekt, innovationsprojekt, vägledningar och guider som berör kommuner och praktiker inom samhällsbyggnadsområdet.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: 2021–2022.

LÄNSTRÄFFAR MED KOMMUNERNA I SAMVERKAN MED LÄNSSTYRELSENA

Ansvarig myndighet: Rådets ordförande tillsammans med länsstyrelserna är sammankallande. Samtliga Rådets medlemmar bidrar i olika event.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Rådet genomför under perioden 2020–2022 möten/rundabordssamtal i länen, i samverkan med länsstyrelserna. Besöken fördelas fram till våren 2022. Några medlemmar från Rådet och från expertnätverket närvarar vid varje möte/samtal. Andra deltagare bör vara kommuner i länet, representanter från regionerna samt personer från akademi och näringsliv med stort kunnande och engagemang i hållbar stadsutveckling. Detta kan genomföras som specifika event där länsstyrelse och Rådet gemensamt bjuder in eller genom att Rådet adderar programpunkter och deltar i konferenser/möten/runda bordssamtal som redan planeras i länen.

Därför behövs åtgärden: Rådet ska även arbeta för att nå de kommuner som behöver hjälp att komma längre i sin omställning till hållbar stadsutveckling genom att skapa arenor för samtal, kunskapsutveckling och inspiration. Kommuner som kommit längre kan användas som goda exempel och inspiratörer.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande under hela Rådets uppdragstid fram till maj 2022.

MÅTT OCH KRITERIER PÅ UTVECKLING OCH LIVSKVALITET

Ansvarig myndighet: Ordförande håller ihop arbetet och samtliga Rådets medlemmar genom expertnätverk och kansli bidrar i åtgärden.

Så här sker samverkan: Dialog och kommunikation.

Det här gör vi: Vi ska fånga upp erfarenheter från en rad projekt inom området samt främja samarbeten och synergier mellan dessa projekt. Vi ska även kommunicera framtagen kunskap via www.hallbarstad.se och föra dialog inom Rådet och med våra referensgrupper för att hitta möjliga vägar fram. Resultatet av dialogen tillsammans med identifierade kunskaps- och innovationsbehov från forsknings- och innovationsfinansiärerna, kan tas med som ett underlag till arbetet med frågor som ska lyftas till regeringen 2022. Några av de myndigheter som arbetar med frågan redan idag är bland annat Tillväxtverket och Reglab som har utvecklat BRP+, ett nytt breddat mått som mäter utveckling och livskvalitet i svenska kommuner och regioner. Vinnova finansierar ett liknande projekt kallat ”SIGURD”. Boverket och ArkDes ingår i en EU-grupp där kvalitetskriterier för byggd miljö tas fram.

Därför behövs åtgärden: En knäckfråga för hållbar utveckling i städer och samhällen är att vända det kortsiktiga ekonomiska perspektivet till långsiktigt värdeskapande och att värdera såväl sociala- som ekologiska och ekonomiska värden. Kommunerna frågar efter verktyg och kunskap. Flera myndigheter är på olika sätt involverade i uppdrag kopplat till detta område. Resultaten behöver komma kommunerna till del och möjligheter till fortsatt utveckling inom detta område behöver tas fram.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: 2021–2022.

NÅ UT MED KUNSKAP PÅ RÅDETS GEMENSAMMA WEBBPLATS

Ansvarig myndighet: Rådets webbredaktör är sammankallande. Alla Rådets medlemmar bidrar löpande med material.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Utöver att informera om Rådets arbete ska webbplatsen samla aktuella stöd och utlysningar som kopplar till hållbar stadsutveckling och fungera som en ingång till samlat kunskapsmaterial i form av regler, vägledningar, lärande exempel och aktuell forskning inom området. Även aktuella evenemang i form av konferenser och seminarier ska synliggöras på webbplatsen.

Webbplatsen nylanserades i december 2020 efter att ett utvecklingsarbete skett under året. Webbplatsen har anpassats till Rådets verksamhet och utvecklats för att bli mer inspirerande och informativ. Webbplatsen har också anpassats så att gällande tillgänglighetskrav uppfylls. Rådets webbredaktör kommer med hjälp av Rådets medlemmar att under 2021 fortsätta arbetet med att fylla webbplatsen med kunskap och verktyg.

Därför behövs åtgärden: Rådets gemensamma webbplats www.hallbarstad.se är ett viktigt redskap i arbetet med att ge kommunerna kunskap och verktyg. Målet med webbplatsen är att den ska fungera som en gemensam ingång i frågor som rör hållbar stadsutveckling.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande under hela Rådets uppdragstid fram till maj 2022.

SYNLIGGÖRA GODA EXEMPEL FRÅN SVERIGE GENOM UPPDRAGET SMART CITY SWEDEN

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten ansvarig. Vinnova, Lantmäteriet, Business Sweden, Tillväxtverket, Trafikverket, Naturvårdsverket och Boverket ingår i uppdraget. SKR följer genom Rådet.

Så här sker samverkan: Informationsutbyte.

Det här gör vi: Informera och nå ut med kunskap om Smart City Sweden via aktörerna i Rådets olika kanaler och via www.hallbarstad.se. De av Rådets aktörer som har identifierat ”best practise”, det vill säga goda exempel på svenska erbjudanden för smarta och hållbara städer, delger Smart City Sweden dessa.

Därför behövs åtgärden: Regeringsuppdraget Smart City Sweden tar avstamp i Sveriges exportstrategi och syftar till att bidra till främjandet av lösningar för smarta och håll-

bara städer, visa upp och demonstrera exempel på svenska smarta och hållbara stadslösningar för att öka spridningen av dessa internationellt och underlätta samordning och erfarenhetsutbyte inom lokal och regional främjarverksamhet. ”Smart City Sweden” tar emot besöksdelegationer från hela världen som är intresserade av de lösningar Sverige kan erbjuda för att möta urbaniseringens globala utmaningar, inom såväl miljöteknik, mobilitet, digitalisering, stadsplanering och social hållbarhet. Bakom plattformen finns ett brett nätverk av myndigheter, branschorganisationer och privata företag. Besöksplattformen drivs av IVL Svenska miljöinstitutet och verksamheten finansieras av Energimyndigheten. På demonstrationsplattformen samlas innovationer som är exportmogna, men där ingår även att beskriva de ramverk och initiativ som lett fram till dessa lösningar. Syftet är att nå ut med dessa på en internationell marknad för att öka kunskapen och intresset för svenska lösningar. I förlängningen kan det bli fler internationella affärer för svenska kommuner, städer och företag.

Se mer på: www.smartcitysweden.com

Koppling till Agenda 2030: Mål 7, 8 och 11.

Tidplan för genomförandet: Nuvarande uppdrag pågår fram till mars 2022.

TILLHANDAHÅLLA PLANERINGSUNDERLAG I LÄNSSTYRELSENAS PLANERINGSKATALOG

Ansvarig myndighet: Länsstyrelserna i samverkan med Boverket, ArkDes, Naturvårdsverket, Trafikverket, Riksantikvarieämbetet, Tillväxtverket och Myndigheten för delaktighet. Energimyndigheten följer.

Så här sker samverkan: Myndigheter ska nå samsyn kring hur kopplingen till de globala och nationella målen, särskilt mål 11 agenda 2030, synliggörs i väl avvägda och samordnade statliga planeringsunderlag.

Det här gör vi: Samsyn nås i gemensam workshop. Länsstyrelserna, genom Planeringskatalogens nationella redaktion i samarbete med Samhällsbyggnadsnätverket (verksamheten), initierar och samordnar arbetet.

Därför behövs åtgärden: Staten behöver vara tydlig och transparent med vad kommunerna behöver ta hänsyn och förhålla sig till avseende statliga intressen i sitt arbete med fysisk planering. Därmed underlättas kommunernas arbete med hållbar stadsutveckling. Statens roll i den fysiska planeringen är att tillhandahålla välavvägda och samordnade planeringsunderlag som på ett tydligt sätt kopplar till globala och nationella mål. Åtgärden bygger vidare på slut-

satserna från en tidigare miljömålsrådsåtgärd Samordnad samhällsplanering.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 med koppling till övriga mål i Agenda 2030.

Tidplan för genomförandet: 2021.

ÅRLIG KONFERENS GESTALTAD LIVSMILJÖ

Ansvarig myndighet: Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd i samverkan.

Så här sker samverkan: Tillsammans planerar och genomför Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd en årlig konferens om politikområdet för gestaltad livsmiljö. Under 2021 är ArkDes sammankallande.

Det här gör vi: Konferensen innebär en heldag med utgångspunkt i politiken för gestaltad livsmiljö. Målet är att öka olika aktörers kunskap om politikens innehåll samt få kunskap om goda exempel från Sverige och andra länder.

Därför behövs åtgärden: Tillsammans utgör arkitektur, design, form, konst och kulturarv basen i begreppet gestaltad livsmiljö. En ökad kunskap om politiken samt ökad kännedom om goda exempel kan bidra till att fler aktörer kraftsamlar för att skapa långsiktigt hållbara livsmiljöer av hög kvalitet. Genom att presentera kunskapen i en gemensam årlig konferens görs den mer tillgänglig och användbar för målgrupperna.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: 2021.

ÅRLIG UPPFÖLJNING GESTALTAD LIVSMILJÖ

Ansvarig myndighet: ArkDes med stöd av Boverket samt med inspel från Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet.

Så här sker samverkan: Arbetet sker integrerat i ArkDes Think Tanks verksamhet och resulterar i kunskapshöjande insatser och en årlig uppföljningsrapport. Boverket bistår med kunskapsunderlag till den årliga rapporten.

Det här gör vi: ArkDes ska sammanställa och sprida kunskap kring åtgärder, verktyg och processer som bidrar till uppfyllelsen av målet Gestaltad livsmiljö. Målet är att öka olika aktörers kunskap och medvetenhet om hur arkitektur, form och design kan bidra till en ökad livskvalitet för medborgarna. Den insamlade kunskapen sprids bland annat genom konferenser, seminarier och workshops och summeras tillsammans med underlag från intervjuer och enkätundersökningar i en årlig rapport. Löpande avstämningar och kunskapsinhämtning sker genom Boverket, som har i upp-

drag att stötta ArkDes i dess uppdrag, samt inhämtning av kunskap från övriga myndigheter.

Därför behövs åtgärden: Kunskap om behov och åtgärder sprids till aktörer på flera nivåer och kan utgöra underlag för beslut kring politikområdet.

Koppling till Agenda 2030: Mål 12, särskilt delmål 12.7. Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Löpande och årlig rapport kvartal 2.

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH VÄXLA UPP INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV HELA MÅL 11

Tillsammans ska Rådet koordinera och växla upp kunskaps- höjande, stödjande och främjande insatser som genomförs av Rådets myndigheter. Detta gäller exempelvis utlysningar till forskning och innovation samt finansiellt stöd till kommuner och regioner som kan bidra till genomförande av mål 11 i Agenda 2030. Det är viktigt att i alla aktiviteter beakta såväl det sociala som det ekologiska och det ekonomiska perspektivet. Syftet är att ge extra kraft till initiativ som rör omställning till hållbara städer och samhällen.

- Bidra till internationell uppväxling av forsknings- och innovationsfinansiering kopplat till bland annat EU:s kommande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa och EU-mission areas (Formas, Vinnova och Energimyndigheten)
- Förstudie samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd (Energimyndigheten, Tillväxtverket, Formas och Vinnova)
- Nationella forskningsprogrammet för Hållbart samhällsbyggande (Formas)
- Nya affärsmodeller och cirkulär ekonomi (Tillväxtverket)
- Samverkan kring medel till hållbar stadsutveckling inom Europeiska regionala utvecklingsfonden 2021–2027 (Tillväxtverket)
- Smarta stadsdelar (Energimyndigheten)
- Ökad samordning forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet (Formas, Vinnova och Energimyndigheten)

BIDRA TILL INTERNATIONELL UPPVÄXLING AV FORSKNINGS- OCH INNOVATIONSFINANSIERING KOPPLAT TILL BLAND ANNAT EU:S KOMMANDE RAMPROGRAM FÖR FORSKNING OCH INNOVATION HORISONT EUROPA OCH EU-MISSION AREAS

Ansvarig myndighet: Formas, Vinnova och Energimyndigheten har gemensamt ägandeskap. Samverkan sker med Tillväxtverket.

Så här sker samverkan: Myndighetssamverkan.

Det här gör vi: Stärka förutsättningarna för svenska städer och andra aktörer att i bred europeisk samverkan bidra till och dra nytta av innovation och ny kunskap för omställning. Samverkan syftar här till att koordinera insatser inom Sverige, för att sprida kunskap om och engagemang inför att delta i europeiska forsknings- och innovationsprojekt.

Därför behövs åtgärden: Inom JPI Urban Europe och ERANET kommer ett flertal utlysningar inom området hållbara städer genomföras under 2021. Samtidigt pågår arbetet med att forma nästa ramprogram för forskning och innovation, Horizon Europe, inom EU och ett nytt missions-område, Climate-neutral and Smart cities. Att delta i europeiska forsknings- och innovationsprojekt är en möjlighet för såväl offentlig sektor som näringslivsparter att utvidga nätverk och marknader, bygga på kunskap och utveckla lösningar i bred europeisk samverkan.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 och 17.

Tidplan för genomförandet: 2021.

FÖRSTUDIE SAMORDNING AV NATIONELL FINANSIERING OCH KUNSKAPSTÖD

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten i samarbete med Tillväxtverket, Formas och Vinnova.

Så här sker samverkan: Samordning och samhandling för att ta fram ett förslag på hur en nationell samordning av finansiering och kunskapsstöd kan åstadkommas. Ett avstamp till en sådan samordning bör bygga vidare på befintliga initiativ och arbeten.

Det här gör vi: En arbetsgrupp med representanter från myndigheterna tar fram en förstudie som syftar till att synliggöra hur en nationell samordning av finansiering och kunskapsstöd inom hållbar stadsutveckling skulle kunna ta form och med förslag på hur ett långsiktigt kunskapsstöd kan säkerställas. Gruppen undersöker även om det finns behov av utökade uppdrag angående samordning av finansiering och kunskapsstöd till en rad myndigheter.

Därför behövs åtgärden: Det finns ett behov av att sam-

ordna finansiering och kunskapsstöd för att vara ett paraplystöd på nationell nivå till flera olika initiativ och arbeten kopplat till hållbar stadsutveckling, både nationellt och internationellt. Nationella myndigheter behöver säkerställa samordning av finansiering, exempelvis samordning av de medel som finns tillgängliga och hur de kompletterar varandra. Men också bistå med kunskap och vägledningar, inlärningsmöjligheter, utvärdering och resultatspridning inom områden som rör exempelvis mobilitet, energi, byggd miljö, grönstruktur, cirkulär ekonomi och digitalisering. Förstudien ska undersöka hur en samordning och koordinering av finansiella medel som finns tillgängliga kan se ut och hur de kompletterar varandra i syfte att ringa in vilken typ av nationell finansiering som faktiskt är möjlig att samordna samt undersöka hur ett samlat nationellt kunskapsstöd kan ta form och vilka eventuella fler finansiärer, kunskapsaktörer och partners som borde inkluderas, såsom ERUF, EU-missions etc. Ett avstamp till en sådan samordning bör bygga vidare på befintliga initiativ och arbeten. Resultatet av denna förstudie kan också ses som en möjlighet för nationella myndigheter att bidra till ett mer operativt stöd och nytta för städer i omställningen och kunna vara en del i utvecklingen av www.hallbarstad.se.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 och mål 7.

Tidplan för genomförandet: 2021 och framåt.

NATIONELLA FORSKNINGSPROGRAMMET FÖR HÅLLBART SAMHÄLLSBYGGANDE

Ansvarig myndighet: Formas i samverkan med Boverket, Energimyndigheten, Forte, Lantmäteriet, Mistra, MSB, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, SIDA, Tillväxverket, Trafikverket, Vetenskapsrådet, Vinnova.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Under 2021 planeras utlysningar för forskningsprojekt kring klimatanpassning av byggd miljö, landsbygd och regional utveckling samt social bostadspolitik. En särskild utlysning planeras också för att söka medel för tillämpning av forskning för ett hållbart samhälle. Inom ramen för programmet genomförs också en öppen digital seminarieserie där aktuell forskning kring olika tematiska områden presenteras och diskuteras. Under 2021 pågår även ett arbete med att revidera den strategiska forskningsagendan för programmet.

Därför behövs åtgärden: Sverige står inför stora utmaningar för att ställa om till ett hållbart samhälle. Utmaningarna består till exempel av miljörelaterade problem såsom att vi

förbrukar för mycket resurser samt att minska risken för klimatförändringar och anpassa oss till att de faktiskt sker. Därtill blir städer och samhällen alltmer segregerade med ökade klyftor mellan sociala grupper och olika platser. För att hantera dessa utmaningar och åstadkomma ett hållbart samhällsbyggande utgör ett samlande nationellt forskningsprogram en bra plattform för att finansiera, utveckla och sprida forskningen på området. Programmets satsningar baseras på en strategisk forskningsagenda och ett arbete kommer pågå under 2021 med att revidera denna. Ramböll utvärderade under 2020 programmets organisation med mycket goda resultat. Att samordna den nationella forskningsfinansieringen på området är centralt inom programmet. Från och med hösten 2020 är också Tillväxtverket med i programkommitté och arbetsgrupp för att än bättre kunna samordna med finansieringen för regionalfondsprogrammet 2021–2027. Resultaten från programmet ska komma samhället till nytta och bidra till ny kunskap som bidrar till ett hållbart samhällsbyggande och främja att befintlig kunskap används. Detta innefattar flera olika satsningar på att nyttogöra forskningen, med särskilt fokus på kommunerna.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Det tioåriga programmet startade 2017 och programmets medel beräknas uppgå till ca 100 Mkr per år.

NYA AFFÄRSMODELLER OCH CIRKULÄR EKONOMI

Ansvarig myndighet: Tillväxtverket i samverkan med Energimyndigheten, ArkDes, Naturvårdsverket och Vinnova.

Så här sker samverkan: En fortsättning och utveckling av nuvarande samverkansåtgärd. Utifrån den kartläggning av nationella initiativ inom området som gjorts i åtgärden under 2020 kan denna samverkansåtgärd bidra till att sprida kunskap samt ge strategisk inriktning till operativa insatser i kommunerna och hos relevanta aktörer.

Det här gör vi: En fortsättning av myndighetsnätverket för att utveckla mer samordnad information om vilka nationella stödinitiativ som finns för att förenkla möjligheten att arbeta mer effektivt på området.

Därför behövs åtgärden: Hur kan man från nationellt håll stötta kommunernas operativa arbete med cirkulär ekonomi? Näringslivsgruppen som är knuten till Rådet har, kopplat till detta område, lyft behovet av regelförenkling och av att identifiera de regler som står i vägen för näringslivet att ställa om till hållbara affärsmodeller.

Koppling till Agenda 2030: Det mål som detta kopplar tyd-

ligast till är 11.6 minska städers miljöpåverkan samt mål 12 hållbar konsumtion och produktion.

Tidplan för genomförandet: Detta är en åtgärd som stödjer myndigheternas olika initiativ på området genom kunskapsunderlag och samtal, därför är det en åtgärd som bör pågå så länge Rådets verksamhet pågår

SAMVERKAN KRING MEDEL TILL HÅLLBAR STADSUTVECKLING INOM EUROPEISKA REGIONALA UTVECKLINGSFONDEN 2021-2027

Ansvarig myndighet: Tillväxtverket i samverkan med framförallt Boverket, Vinnova, Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Trafikverket.

Så här sker samverkan: Samverkan ska ske genom samsyn kring det gemensamma målet att förenkla för kommunerna att implementera regeringens strategi för levande städer genom att möjliggöra finansiering för områden som bidrar till detta.

Det här gör vi: Samverkar för att de medel som är öronmärkta för hållbar stadsutveckling i nationella programmet i regionalfonden ska ha en så bred förankring som möjligt.

Därför behövs åtgärden: Efter att programmet har godkänts behövs fortsatt samordning av finansiering och nationellt kunskapsstöd. Det är viktigt att få en kunskapsbredd på inriktningen för att kunna bidra till implementering av regeringens strategi för levande städer och de globala hållbarhetsmålen. Därav är det viktigt att utarbeta detta i dialog med andra myndigheter. De medel som kommer finnas inom Europeiska regionala utvecklingsfonden för hållbar stadsutveckling kan stärka implementering av regeringens strategi för levande städer.

Koppling till Agenda 2030: Övergripandet fokus på mål 11, och framförallt delmål 11.a. men med kopplingar till flera andra mål.

Tidplan för genomförandet: Detta är en åtgärd som stödjer myndigheternas olika initiativ på området genom kunskapsunderlag och samtal, därför är det en åtgärd som bör pågå så länge Rådets verksamhet pågår.

SMARTA STADSDELAR

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten är ansvarig. Boverket, Myndigheten för delaktighet, Tillväxtverket och Naturvårdsverket bjuds in/tar emot info.

Så här sker samverkan: Informationsutbyte, samtal.

Det här gör vi: Inom beställarnätverken Bebo och Belok som Energimyndigheten driver pågår ett fördjupningsområ-

de som heter Smarta stadsdelar, ett paraplyområde för digitalisering, effektfrågor och innovativa lösningar som syftar till att utveckla och implementera nya lösningar för smarta stadsdelar och bygga lokala energisystem som utgår från behovsägarna. I arbetet ingår också Energimyndighetens nätverk LÅGAN samt strateginoder inom uppdraget sektorsstrategierna. Syfte och metod: Fokus är samverkan mellan fastighets- och energibolag, kommuner och myndigheter. Utifrån tema och behov så bjuds representanter från deltagande myndigheter in till olika workshops och seminarier framöver för att gemensamt definiera utmaningar, hinder och utvecklingsmöjligheter.

Därför behövs åtgärden: För att nå resurseffektivitet och låg energianvändning i bebyggelsen behövs nytänkande och större perspektiv. Effektbristen i stamnäten är ett faktum för flera kommuner. Genom att få byggnader att samspela och dela energi kan effektbehovet minskas. Effekttoppar kan potentiellt helt undvikas genom styrning och energilagring. För att göra detta praktiskt är det många aktörer som måste samspela. Utmaningarna ligger inte endast i projektering och byggnation, utan mycket i styrning, ägandefrågor, affärsmodeller och juridiska utmaningar och brukarnytta. Syftet är att aktörer gemensamt bidrar till innovativa lösningar, processer och affärsmodeller för den smarta staden genom marknadsnära forskning, utveckling och erfarenhetsspridning. Läs mer här: <https://belok.se/belok-och-bebo-workshoppa-om-smarta-stadsdelar/>

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 samt mål 7.

Tidplan för genomförandet: 2021 och framåt.

ÖKAD SAMORDNING FORSKNINGSFINANSIÄRER OCH SIP:AR INOM SAMHÄLLSBYGGNADSORMÅDET

Ansvarig myndighet: Formas, Vinnova och Energimyndigheten gemensamt huvudansvar. Samverkan sker med Tillväxtverket.

Så här sker samverkan: Samhandling.

Det här gör vi: Syftet är att öka samordning mellan forskningsfinansiärer och SIP:ar inom samhällsbyggnadsområdet för ökad koordinering av stöd och spridning av framtagen kunskap och innovation. Detta sker dels genom att samla de sex SIP:ar som finns inom samhällsbyggnadsområdet för gemensamma utbildningar och möten. Dels genom nära kontakt mellan Formas, Vinnova och Energimyndigheten i olika forum.

Därför behövs åtgärden: Idag har både Formas, Vinnova och Energimyndigheten flera utlysningar och initiativ för

forskning inom hållbart samhällsbyggande där kommuner kan söka medel och delta. Det är viktigt för kommuner att dessa satsningar är koordinerade både i tid och i innehåll och att det finns en tydlighet i när det är bra att vända sig till vilken myndighet och utlysning. Genom ökad samordning kan även uppskalning ske, gemensamma initiativ tas och överlapp undvikas. Olika SIP:ar och olika utlysningar ska tillsammans utgöra ett kompletterande system för finansiering av forskning och innovation inom hållbart samhällsbyggande.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Tidplan för genomförandet: Samordning mellan Formas, Vinnova och Energimyndigheten sker kontinuerligt i olika forum. En förstärkning av samordningen av samhällsbyggnads SIP:arna inleddes hösten 2019, intensifierades 2020 och fortskrider under 2021.

TILLSAMMANS KOORDINERA OCH UTBYTA KUNSKAP I INSATSER SOM KAN BIDRA TILL GENOMFÖRANDE AV OLIKA DELMÅL UNDER MÅL 11

Tillsammans ska Rådets organisationer koordinera och utbyta kunskap inom och mellan sina uppdrag för att öka helhetssyn och samsyn och därmed kvaliteten på myndigheternas arbete. De olika myndigheterna i Rådet har olika ansvars- och kunskapsområden som alla är viktiga delar av hållbar stadsutveckling. Varje del och varje kunskapsområde behöver förhålla sig till det komplexa system som städer och samhällen utgör och innehålla en rad perspektiv som att exempelvis bidra till såväl ekologiskt som socialt och ekonomiskt värdeskapande. Ett syfte med samverkan är att få fram resultat i olika uppdrag med både bredd och spets som mer effektivt kan stärka kommunernas omställningsarbete. Myndigheterna arbetar redan idag tillsammans i många frågor och genom Rådet kan detta arbete stärkas ytterligare. Nedan följer en lista över samverkansåtgärder som både svarar upp mot delmål under mål 11 i Agenda 2030 samt mot regeringens Strategi för levande städer.

ÅTGÄRDER KOPPLAT TILL DELMÅL 11.2 TILLGÄNGLIGGÖR HÅLLBARA TRANSPORTSYSTEM FÖR ALLA

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur ett fossilfritt och transporteffektivt samhälle kan uppnås. Målet är också ett samhälle som är jämlikt, tillgängligt och resurseffektivt, och där alla människor kan mötas och leva. Genom samverkan mellan myndigheter kan

fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Arena för transporteffektiv stadsmiljö (Trafikverket)
- Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet (Energimyndigheten)
- Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle (Energimyndigheten)
- Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat (Vinnova)
- Ohållbara transportsystem (Naturvårdsverket)
- Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem (Trafikverket)
- Trafikstrategiskt arbete (Trafikverket)

Arena för transporteffektiv stadsmiljö

(Rubrik i Årsrapport 2020: Regeringsuppdrag Arena om fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer)

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Energimyndigheten, Boverket, Naturvårdsverket och SKR.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: En arena för fossilfri tillgänglighet och transporteffektivitet i städer ska skapas, alternativt att man verkar via andra arenor. Syftet är att genom kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte mellan relevanta aktörer skala upp åtgärder och öka genomförandetakten i arbetet med att nå transportsektorns klimatmål och skapa förutsättningar för att Sverige har nettonollutsläpp senast 2045.

Detta kommer att ske exempelvis genom webinarier, labbar, workshops, nätverksmöten med mera och omfattar både offentliga och privata aktörer. I dagsläget finns inga insatsområden identifierade men arbete pågår. Fokus kommer att vara både på insatsområden som kan leda till relativt snabba effekter men även insatser med längre planeringshorisonter.

Därför behövs åtgärden: Regeringen har höga ambitioner inom klimatområdet och inrikes transporter står för cirka hälften av växthusgasutsläppen inom den icke handlande sektorn. Regeringen gör bedömningen att det krävs informationshöjande insatser för att klimatmålen ska nås. Arenan kommer att innebära insatser som stödjer kommuner och städer i deras ambitioner att nå lokala, regionala mål samt bidra till de nationella klimatmålen. Inom vissa områden kan det idag saknas en sammanhållande nationell kraft som bidrar till samordningsvinster med mera.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 och 11.6.

Tidplan för genomförandet: 2020–2022.**Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet**

Ansvarig myndighet: Projektet leds av Energimyndigheten i samarbete med Trafikverket. Samverkan sker även med Naturvårdsverket, Boverket, Tillväxtverket och Transportstyrelsen genom en referensgrupp.

Så här sker samverkan: Informationsutbyte.

Det här gör vi: Projektet Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet hade en slutkonferens 3 februari 2021. I den avslutande konferensen presenterades resultaten från projektets delprojekt (nollemissionsfordon i städer, attraktiva och klimatsmarta transporter i städer, laddning av elfordon i städer och en databas över laddstationers placering). Andra nordiska samarbetsprojekt presenterades också liksom goda exempel från nordiska städer. Information om konferensen kommer att finnas på www.hallbarstad.se och Rådets myndigheter kan sprida information i sina nätverk.

Därför behövs åtgärden: Projektet Hållbara nordiska städer med fokus på klimatsmart mobilitet har till syfte att bidra till en hållbar stadsutveckling genom att stödja omställningen till fossilfria och hållbara person- och godstransporter i nordiska städer och stadsregioner. Satsningen ska växla upp samarbetet och erfarenhetsutbytet mellan de nordiska länderna och på så sätt främja klimatsmarta och yteffektiva transporter. Erfarenhetsutbyte och dialoger mellan nordiska städer är i fokus. Energimyndigheten leder fyra av fem delprojekt och Trafikverket leder ett. IVL gör en studie om hur andelen nollemissionsfordon i nordiska städer kan öka.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 3.9, 11.2 och 11.6 samt mål 5, 10 och 13.

Tidplan för genomförandet: Nordisk konferens 3 februari 2021 och därefter resultatspridning av slutrapport.

Kunskapsspridning om vägen till ett mer transporteffektivt samhälle

Ansvarig myndighet: Energimyndigheten ansvarig. Trafikverket medverkar/följer.

Så här sker samverkan: Informationsutbyte, samtal.

Det här gör vi: Arrangera en serie med webbseminarier för att lyfta forsknings- och innovationsinsatser som visar vägen till ett mer transporteffektivt samhälle och som är relevant för kommunernas arbete.

Därför behövs åtgärden: Syftet med denna åtgärd är att nå ut med resultat från bland annat Energimyndighetens

forskningsprogram Transporteffektivt samhälle, med fokus på målgruppen offentligt anställda på kommunal och regional nivå som kan ha en direkt nytta av resultaten. Under 2020 hade webinarier fokus på Förändrat beteende i transportsektorn, Transporteffektiv planering och Citylogistik. Mellan 130–150 personer deltog vid respektive tillfälle. Läs mer här: <http://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/evenemang/forskarnytt-for-transporteffektiva-kommuner/>

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 och 11.6 samt mål 5,10 och 13.

Tidplan för genomförandet: Åtgärden påbörjades 2020 och fortsätter under 2021.

Mission hälsosam och hållbar mobilitet och mat

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Formas, ArkDes, Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket och Trafikverket.

Så här sker samverkan: Samverkan med en ambition om samhandling.

Det här gör vi: Vinnova har sedan 2019 arbetat med två missionsområden, hälsosam och hållbar mobilitet samt hälsosam och hållbar mat. Syftet är att prova ett nytt arbetssätt där vi bjuder in till bred dialog (med myndigheter, näringsliv, civilsamhälle, akademi och forskning) för att diskutera utmaningar och behov inom de två områdena. Ett flertal av myndigheterna i Rådet har varit engagerade i missionsarbetet sedan starten. Under 2020 genomfördes ett antal tematiska fördjupningar i bred samverkan mellan myndigheter, näringsliv, kommuner, akademi och civilsamhälle. Projekten ”Framtidsgator” och ”Street Moves” är två exempel, där gator i Stockholm omvandlades för att främja hälsosam mobilitet och bidra till stärkt gång, cykel och kollektivtrafik. Arbetet med dessa två initiativ kommer fortsätta under 2021, exempelvis genom att utforska gatans potential till att generera ekosystemtjänster och gröna kvaliteter. Arbetet kommer även inriktas på att sprida och skala upp erfarenheter till fler kommuner, exempelvis genom fördjupad samverkan med initiativ för hållbara städer, som Strategiska innovationsprogram och att sprida erfarenheter via www.hallbarstad.se. Åtgärden syftar till att sprida och diskutera hur ett mission-orienterat arbetssätt kan inkluderas i fler processer och utforska nya mission-teman. Åtgärden syftar även till att sprida och ta vidare erfarenheter och lösningar från de mer tematiska fördjupningarna inom områdena mobilitet och mat.

Därför behövs åtgärden: Arbets sättet med missions bygger på att angripa systemutmaningar på ett mer holistiskt sätt, genom en metodik som kallas för ”Mission oriented innovation”. Det handlar om att dyrka upp lösningar, institutionella hinder, silo-effekter, med mera för att åstadkomma systemförändringar på riktigt. Flera länder har tagit till sig arbets sättet och EU kommer avsätta stora resurser till detta framöver.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, primärt utifrån delmål 11.2, 11.3, 11.6 och 11.7.

Tidplan för genomförandet: 2021–2022.

Ohållbara transportsystem

Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket i samarbete med ett flertal myndigheter bland annat Trafikverket, Energimyndigheten, Länsstyrelserna, MFD, Formas, Vinnova och Tillväxtverket.

Så här sker samverkan: Samverkan syftar till att skapa en arena för erfarenhets- och kunskapsutbyte för åtgärder som främjar ett transporteffektivt samhälle. Vilka andra organisationer som samverkan sker med är inte fast utan varierar mellan olika aktiviteter inom ramen för projektet, bland annat beroende på tema för respektive aktivitet.

Det här gör vi: Det centrala syftet med initiativet är att identifiera åtgärder samt främja spridning av kunskaper och erfarenheter av arbete som främjar det transporteffektiva samhället. Den primära målgruppen är samhälls- och trafikplanerare i kommuner och inom statliga myndigheter, men det riktar sig även till andra aktörer som arbetar med transportfrågor.

Därför behövs åtgärden: Hittills har fokus bland annat legat på möjligheter till omställning av bilberoende stadsdelar samt trafikleder till att bli mer transportmässigt hållbara. Utmaningar som dessa stadsdelar kan ha innebär till exempel utglesad bebyggelse och monofunktionella strukturer, vilket skapar bilberoenden och motverkar omställningen till mer hållbara sätt att åstadkomma tillgänglighet i städer som är nödvändigt för klimatomställningen.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2, 11.6 och 11.A. Mål 13.

Tidplan för genomförandet: Kontinuerligt arbete, fortsätter under 2021.

Referensgrupp för Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur – för en ökad medvetenhet om arkitektur i ett hållbart transportsystem

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Boverket, Myndigheten för Delaktighet, Riksantikvarieämbetet och Vinnova.

Så här sker samverkan: Samtal med möjlighet till samförstånd.

Det här gör vi: Trafikverkets handlingsprogram för arkitektur har som syfte att öka medvetenheten om arkitekturens betydelse i planeringen och genomförande av statlig transportinfrastruktur för att uppnå goda livsmiljöer och ett hållbart samhälle. Handlingsprogrammet är ett ramverk som omfattar många olika åtgärder, både interna och externa, där ett flertal skulle stärkas och utvecklas av att diskuteras och samordnas med övriga myndigheter i Rådet. Därför föreslås att det skapas en referensgrupp med medlemmar från Rådets myndigheter med fokus på att utbyta erfarenheter och perspektiv som kan stötta arbetet med handlingsprogrammet. Målet är också att identifiera åtgärder som leder till samarbeten med syfte att stärka myndigheternas gemensamma mål.

Därför behövs åtgärden. Den statliga transportinfrastrukturen är av avgörande betydelse för kommunernas trafikplanering, samtidigt som den ofta påverkar stora områden i städernas centrala delar. Att samordna arbetsätt, krav och förhållningssätt mellan myndigheter ökar förutsättningarna för att uppnå ett hållbart samhälle och kan bland annat göra att det går att skapa bättre sätt att samverka kring både planering, utformning och förvaltning av den statliga transportinfrastrukturen.

Koppling till Agenda 2030: Den här åtgärden har bäring på flera delmål inom mål 11: Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla genom att med hjälp av samverkan skapa sammanhängande, attraktiva och hållbara transportmöjligheter för en större andel av befolkningen, samt 11.3 Inkluderande och hållbar urbanisering genom att med samverkan skapa större förståelse för den statliga transportinfrastrukturens betydelse och påverkan på både boende i närområdet och på kommunernas förutsättningar att bygga hållbara städer.

Tidplan för genomförandet: Åtgärden föreslås genomföras under början 2021, med fortsättning till maj 2022.

Trafikstrategiskt arbete

Ansvarig myndighet: Trafikverket i samverkan med Bover-

ket, Naturvårdsverket och Energimyndigheten.

Så här sker samverkan: Samtal. Trafikverket har initierat ett i första hand internt arbete kring trafikstrategier och trafikstrategiskt arbete. Kontakt med Regeringskansliet finns, men kontakt med berörda myndigheter är viktigt. Trafikverket håller i detta arbete och bjuder löpande in berörda myndigheter för diskussion och avstämning. Det handlar om samtal, samsyn och på sikt samverkan, men det saknas i dag en tydlig arena och mötesplats.

Det här gör vi: Syftet med Trafikverkets arbete är tydliggöra Trafikverkets ambition och arbetssätt vad gäller trafikstrategier, internt, men även externt i kontakten med kommunerna. Detta arbete är således internt, men stärks av input från andra aktörer.

Därför behövs åtgärden: Trafikstrategi har potential vilket visats genom empiri och EU-finansierade projektet ”Prosperity”. Det ger möjlighet att i större utsträckning få ihop bebyggelse och transportplanering.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2 men även 9.1.

Tidplan för genomförandet: 2020–2021.

ÅTGÄRDER KOPPLAT TILL DELMÅL 11.3 INKLUDERANDE OCH HÅLLBAR URBANISERING

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel om hur skapande, utvecklande och förvaltande av byggda miljöer kan bidra till hållbara städer och samhällen där alla människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt och vara delaktiga. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Funktionshinderperspektivet i Agenda 2030 (Myndigheten för Delaktighet)
- Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön (Myndigheten för Delaktighet)
- Kunskapssammanställning åldersvänliga städer (Myndigheten för Delaktighet)
- Områdesanalys hållbara städer och samhällen (Vinnova)
- Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling (Vinnova)
- Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer (Myndigheten för Delaktighet)

Funktionshinderperspektivet i Agenda 2030

Ansvarig myndighet: Myndigheten för Delaktighet i samverkan med Vinnova, Länsstyrelsen, Boverket, Naturvårdsver-

ket och Energimyndigheten.

Så här sker samverkan: Arbetet kommer ske via samtal och samsyn.

Det här gör vi: Målet med uppdraget är att funktionshinderperspektivet i allmänhet och principen om universell utformning i synnerhet i större utsträckning ska utgöra en självklar del i offentliga aktörers arbete med Agenda 2030. Uppdraget syftar till att öka kunskap, medvetenhet och att utveckla insatser för att säkerställa att funktionshinderperspektivet finns med. Under 2020 har arbetet haft tonvikt på att kartlägga hur kunskapsläget kring perspektivet ser ut i företrädesvis kommunerna samt utifrån detta formulera relevant material. Detta har sedan börjat att spridas. En webbplats ska färdigställas som kommer fungera som utgångspunkt för olika kunskapshöjande spridningsaktiviteter. Fokus kommer att ligga på att sprida formulerad kunskap. Detta arbete kommer också att omfatta ett tätare samarbete med medverkande myndigheter.

Därför behövs åtgärden: För att nå målen i Agenda 2030 måste arbetet utgå från samhällets mångfald och människors skiftande behov. Universell utformning syftar till att bygga strukturer som är tillgängliga och användbara för så många som möjligt. En hållbar samhällsutveckling kräver att ingen lämnas utanför. Därför behöver också funktionshinderperspektivet vara en uttalad och tydlig del i arbetet med Agenda 2030. Idag saknas i hög grad perspektivet i det nationella arbetet kring Agenda 2030.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3 och 11.7. Mål 1, 3, 4, 8, 10 och 16.

Tidplan för genomförandet: 2021.

Kunskap om universell utformning i planeringen av den byggda miljön

Ansvarig myndighet: Myndigheten för delaktighet i samverkan med Länsstyrelserna, Boverket, Naturvårdsverket och Vinnova. Energimyndigheten följer åtgärden.

Så här sker samverkan: Arbetet kommer ske via samtal och samsyn.

Det här gör vi: MFD kommer genomföra en aktivitet inriktad mot att ta fram kunskap om hur universell utformning kan utgöra en utgångspunkt i arbetet med planeringen av den byggda miljön.

Baserat på insatsen tas det sedan fram en vägledning som kommer att ha utgångspunkt i universell utformning när kommunerna planerar. Målgrupp är främst samhällsplanerare och planansvariga i kommuner. Vägledningen ska vara

enkel och omfatta ett par konkreta punkter eller liknande.
Därför behövs åtgärden: För att nå målet om ett hållbart samhälle för alla måste hänsyn tas till allas förutsättningar i stads- och samhällsplaneringen av den byggda miljön. Ett sätt att göra detta är att utgå från principen om universell utformning, vilket förutsätter att det finns en samsyn kring vad universell utformning är bland berörda samhällsaktörer.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden har relevans för mål 11 som helhet men mer specifikt mål 11.1, 11.2, 11.3 och 11.7.
Tidplan för genomförandet: 2021.

Kunskapssammanställning åldersvänliga städer

Ansvarig myndighet: Myndigheten för Delaktighet i samverkan med Boverket, Formas, Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Så här sker samverkan: Arbetet kommer ske via samtal och samsyn.

Det här gör vi: MFD har kartlagt och paketerat kunskap från olika projekt i Sverige och internationellt som arbetat systematiskt att säkerställa att äldre personer kan fortsätta leva ett aktivt och delaktigt liv i sitt samhälle. Materialet ska presenteras på MFD:s webbplats och kommer på olika sätt att spridas under kommande år. I detta arbete krävs samverkan med andra myndigheter samt intressenter.

Därför behövs åtgärden: Stadsplanering kan på strukturerat och konkret sätt bidra till att öka den åldrande befolkningens självbestämmande och hälsa. På så sätt bidrar det också långsiktigt till en mer hållbar ekonomisk samhällsutveckling genom att minska och skjuta upp äldres behov av särskilda lösningar och samhällsinsatser. En snabbt åldrande befolkning är ett globalt fenomen och därför finns många goda exempel på hur man på ett strukturerat sätt kan arbeta med stadsplanering för att möta befolkningens förändrade behov. Det finns dock behov av att samla ihop och presentera kunskapen på ett sätt som gör den mer tillgänglig och användbar för olika berörda aktörer.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.2, 11.3 och 11.7.
Tidplan för genomförandet: 2021.

Områdesanalys hållbara städer och samhällen

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Formas, Energimyndigheten och Naturvårdsverket.

Så här sker samverkan: Samverkan mellan myndigheterna med fokus på erfarenhets- och kunskapsutbyte.

Det här gör vi: Dela kunskap och erfarenheter kopplat till

behov och hinder inom området hållbara städer och samhällen. Syftet är att lägga ihop respektive myndigheters analyser av området för att ge en bredare, vassare och mer omfattande analys av exempelvis forsknings- och innovationsbehov. Det handlar även om att utbyta erfarenheter om olika aktörers roller inom ekosystemet hållbara städer, för att bättre förstå perspektiv som mobilisering, omställning och systeminnovation utifrån ett aktörsperspektiv.

Därför behövs åtgärden: Inom flera av Rådets medlemmar pågår ett strategiskt arbete kopplat till prioriteringar inom området hållbara städer. Det behövs kontaktytor mellan dessa aktiviteter för att säkerställa kunskaps- och erfarenhetsutbyte och en stärkt ackumulerad analys.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11 brett.

Tidplan för genomförandet: 2021.

Universell utformning som stöd för socialt hållbar stadsutveckling

Ansvarig myndighet: Vinnova i samverkan med Myndigheten för delaktighet, ArkDes, SKR och Energimyndigheten.

Så här sker samverkan: Samverkan.

Det här gör vi: Mellan 2017–2020 har Vinnova haft ett uppdrag från regeringen om att stärka forskning och innovation inom området universell utformning. Under 2020 genomförde Vinnova en riktad utlysning inom området ”Innovationer inom universell utformning”, där ett viktigt fokusområde var hållbara städer och kommuner är en viktig målgrupp. Åtgärden syftar till att stärka förutsättningarna för spridning och skalning av de innovationer som tagits fram av de inom uppdraget finansierade projekten. Inom åtgärden kommer även mer strategiska frågor som rör behov av ytterligare forskning och innovation inom området belysas.

Därför behövs åtgärden: Universell utformning är en viktig del av hållbar stadsutveckling, för att säkerställa tillgängliga miljöer, där alla i största möjliga mån känner sig delaktiga oavsett funktionsförmåga, kön, ålder och bakgrund. Universell utformning lyfts även upp som ett viktigt perspektiv i ”Strategi för levande städer”. Samtidigt är universell utformning ett nytt område som få kommuner har erfarenhet av att arbeta operativt med. Därför behövs aktiv spridning av goda exempel.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.2, 11.3, och 11.7.

Tidplan för genomförandet: 2020–2021.

Utformning av tryggare och mer tillgängliga skolmiljöer

Ansvarig myndighet: Myndigheten för Delaktighet i samverkan med Boverket.

Så här sker samverkan: Arbetet kommer ske via samtal och samsyn.

Det här gör vi: En expertgrupp bestående av statliga myndigheter och intresseorganisationer har bildats. I åtgärden utvecklas bland annat en metod som tar sin utgångspunkt i elevernas egna erfarenheter och kunskap och som i samskapande med professionen, bland annat arkitekter, bygger strategisk kunskap kring vad som krävs för att skapa en tryggare inomhus- och utomhusmiljö vid nybyggnation och ombyggnation av grundskolor och gymnasier. Kunskapen från arbetet kommer också att användas i mer formella processer som bland annat Boverkets pågående arbete med vägledning för skolor- och förskolors miljöer. Under kommande år kommer fokus vara att sprida upparbetad kunskap och metod. Detta arbete kommer behöva omfatta nära samarbete med de övriga myndigheter och intressenter som ingår.

Därför behövs åtgärden: Elever uppger en ökande otrygghet i skolan. Flickor känner sig mer otrygga än pojkar och elever med funktionsnedsättning uppger i hög grad att skolan är otrygg. I så kallade trygghetsvandringar kartlägger elever strukturerat vad i skolmiljön som skapar otrygghet. Dessa vandringar visar att det i hög grad är utformning och organisation av lokaler och skolgårdar som är grunden för känslan av otrygghet. Genom att undvika dessa brister skapas en tryggare skola för alla elever.

Koppling till Agenda 2030: Delmål 11.3 och delmål 4.A.
Tidplan för genomförandet: 2021.

ÅTGÄRDER KOPPLAT TILL DELMÅL 11.7 SKAPA SÄKRA OCH INKLUDERANDE GRÖNOMRÅDEN FÖR ALLA

Rådet ska öka och nyttiggöra kunskap och sprida goda exempel på hur mer inkluderande, gröna och tillgängliga livsmiljöer kan åstadkommas. Genom samverkan mellan myndigheter kan fler perspektiv och sakfrågor beaktas inom varje åtgärd.

- Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av träd- och tätortstäckning i städer och tätorter (Boverket)
- Vägledning om kommunal grönplanering (Naturvårdsverket och Boverket)

Fortsatt arbete med metodutveckling för kartläggning och analys av ekosystemtjänster – kartläggning av trädäckning i städer och tätorter

Ansvarig myndighet: Boverket (projektägare), SCB (genomförare) samt Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU.

Så här sker samverkan: Arbetet mellan Boverket och SCB sker genom samverkan och med övriga aktörer genom samsyn.

Det här gör vi: Under 2020 har SCB tagit fram en förstudie för lämplig metod att kartlägga trädäckningen i städer och tätorter. Därefter har Boverket gått vidare med en pilotstudie som omfattar två kompletterande delstudier – dels en metod med nationella marktäckedata (NMD) som bas och dels en metod som utgår från applikationen Stadsträd.se. Se mer här: www.stadsrad.se Under 2021 avser Boverket att med samverkande myndigheter skala upp pilotstudien till nationell nivå. Målet är att få fram ett planeringsunderlag som både kan användas för nationell uppföljning av förutsättningarna för ekosystemtjänster i städer och tätorter och för kommunernas egen grönplanering.

Därför behövs åtgärden: Boverket har i uppdrag att följa upp etappmålet för ekosystemtjänster i den byggda miljön. Därför har Boverket kartlagt lämpliga indikatorer för att följa upp de rumsliga förutsättningarna för olika typer av ekosystemtjänster i städer och tätorter. Trädäckning har här lyfts fram som en viktig indikator. Trädäckning kan relateras till nyttor för klimatanpassning som dagvattenhantering och reglering av lokalklimat, kolinbindning samt flera andra stödjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster. Boverket har också i uppdrag att samordna det nationella klimatanpassningsarbetet för den byggda miljön. En kartläggning som tydliggör trädäckningen är ett relevant planeringsunderlag för klimatanpassning för kommuner och länsstyrelser samt andra aktörer.

Koppling till Agenda 2030: Mål 11, särskilt delmål 11.7, 11.A, 11.B och Mål 3, 13 och 15.

Tidplan för genomförandet: En nationell kartläggning ska vara klar under 2021.

Vägledning om kommunal grönplanering

Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket och Boverket i samverkan med SKR, Riksantikvarieämbetet, MFD, Folkhälsomyndigheten, Skogsstyrelsen, Länsstyrelserna, Vinnova, Kristianstad kommun och Tankesmedjan Movium vid SLU. **Så här sker samverkan:** Arbetet mellan Naturvårdsverket och Boverket kommer att ske genom samhandling. Övriga

myndigheter och organisationer kommer att ske genom samsyn och i viss mån även samverkan.

Det här gör vi: Målet med projektet är att ta fram en konkret och användarvänlig vägledning om hur man kan ta fram en grönplan som kan användas i planering, byggande, förvaltning och utveckling av befintlig grönstruktur. Ett annat viktigt mål är att beskriva hur de olika vägledningar som redan finns om exempelvis ekosystemtjänster, grön infrastruktur, kommunal friluftslivsplanering kan hanteras i en grönplan för att få en samordnad planering.

Därför behövs åtgärden: I dagsläget har drygt hälften av landets kommuner tillgång till planeringsunderlag för grönstruktur och naturvård. Det finns ändå behov av att utveckla metodiken för grönplanering med avseende på vilka underlag som behöver tas fram, vilka analyser som behövs, hur man kan arbeta både strategiskt och konkret med grönstrukturfrågor på kommunal nivå, på stadsnivå samt på stadsdelsnivå. Detta för att få till en mer hållbar utveckling av grönstruktur i våra städer så att värden som kan vara svåra att ersätta inte byggs bort.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden bidrar till flera delmål under mål 11 genom att vägledningen kan bidra både till att skydda värden (mål 11.4) för framtiden, skapa mer resilienta system som är anpassade för ett förändrat klimat (mål 11.B) samt att det kan ge bättre förutsättningar för regional grönstruktur (mål 11.A) och ger förutsättningar för inkluderande grönområden (mål 11.7).

Åtgärden kan också anses bidra till uppfyllelse av Agenda 2030-målen: 3, 13 och 15.

Tidplan för genomförandet: Arbetet har pågått under 2020 med målet att publicera vägledningen våren 2021.

BILAGA 2. AVSLUTADE ÅTGÄRDER 2020 OCH ÅRLIGT ÅTERKOMMANDE ÅTGÄRDER

I denna bilaga presenteras kort Rådets samverkansåtgärder som avslutats under 2020 respektive årligt återkommande åtgärder som genomförts under 2020.

SAMVERKANSÅTGÄRDER SOM AVSLUTATS UNDER 2020

- Förbättrad tillämpning av barnkonventionen i fysisk samhällsplanering och stadsutveckling (Boverket)
- Informationsutbyte samt tillgängliggörande av stöd för ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik (Trafikverket och Energimyndigheten)
- Installation och konferens om ekosystemtjänster och stadens gröna rum (ArkDes)
- Lärdomar och stöd i kommuner med segregerade områden (Tillväxtverket)
- Utlysning Gestaltad livsmiljö (Formas)
- Vägledning om naturbaserade lösningar med fokus på klimatanpassning (Naturvårdsverket)

Förbättrad tillämpning av barnkonventionen i fysisk samhällsplanering och stadsutveckling

Ansvarig myndighet: Boverket har varit ansvarig myndighet. Arbetet har genomförts i samråd med Barnombudsmannen, SKR, Trafikverket, Naturvårdsverket och Folkhälsomyndigheten.

Det här har vi gjort: Uppdraget har bestått av en kartläggning och analys av kommuners och länsstyrelser praktiska tillämpning av barnkonventionen enligt plan- och bygglagen och inom stadsutveckling. En kartläggning och analys av Boverkets interna arbete med barnkonventionen har också gjorts. Flera möten med samrådsmyndigheterna har ägt rum och de har även lämnat synpunkter på rapportutkastet. En inspirationsträff för Boverket har hållits 2019. En workshop för Boverkets chefer genomfördes 2020. Barnombudsmannen utbildade arbetsgruppen 2020. Boverket bidrog till en konferens, som på grund av coronaviruset blev inställd. Boverket genomförde 2020 en intern workshop tillsammans med Barnombudsmannen. Svar från Boverkets plan- och byggenkät har sammanställts och analyserats. Intervjuer har genomförts med 18 länsstyrelser. En konsult har samtalat med ett antal kommuner om hur de arbetar

med barnkonsekvensanalyser. Ett webbseminarium har genomförts 2020 och Boverket medverkade 2020 med ett seminarium under Mål 11-veckan. Rapporten ”Barnkonventionen i fysisk planering och stadsutveckling” har levererats till Regeringskansliet i oktober 2020.

Koppling till Agenda 2030: Att inkludera barn och ta hänsyn till barns rättigheter i befintlig miljö och i den fysiska planeringen kan bidra till en ökad social hållbarhet i enlighet med mål 11. Men det har även påverkan på andra mål som exempelvis mål 3, 10 och 16.

Informationsutbyte samt tillgängliggörande av stöd för ökad gång-, cykel- och kollektivtrafik

Ansvarig myndighet: Trafikverket och Energimyndigheten i samverkan med Boverket, Naturvårdsverket, Tillväxtverket, Vinnova, länsstyrelsen och SKR.

Det här har vi gjort: Åtgärden har undersökt hur kommuner kan stöttas med kunskap i arbetet med att bidra till etappmålet om ökad andel gång-, cykel- och kollektivtrafik (gck). Syftet med åtgärden var att undersöka vilka hinder som gör att kunskapen inte redan är implementerad och tillämpas. Leveransen från åtgärder har varit tvådelad:

En del till redaktionen för Rådets webbplats www.hallbarstad.se som underlag till webbplatsens utveckling och del som delgavs Rådets expertgrupp, inför kommande arbete med att identifiera nya samverkansåtgärder eller lyfta behov av uppdrag inför 2021. Underlaget överlämnades till Rådets kansli/webbredaktionen samt till Rådets expertgrupp i juni 2020.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden kopplas främst till delmål 11:2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla, men även till 11.6 Minska städernas miljöpåverkan samt mål rörande trafiksäkerhet och hälsa.

Installation och konferens om ekosystemtjänster och stadens gröna rum

Ansvarig myndighet: ArkDes i samverkan med Naturvårdsverket, Boverket, C/O City, Naturskyddsföreningen, Movium och akademien för landskapsarkitektur vid Sveriges arkitekter.

Det här har vi gjort: Arbetet med installationen påbörjades under 2019, och under vinter och vår stod plantor på tillväxt för att senare planteras om till kärl. I och med pandemin uppstod många hinder för installationen, varav det största att konstnären själv inte kunde närvara vid plantering, montering och slutmontage på Exercisplan, och inte heller

komma till Sverige någon gång under själva utställningsperioden. ArkDes projektledare fick därmed ett än större ansvar normalt, särskilt då installationen bestod av levande material. Planerna på publik verksamhet i anslutning till installationen ställdes också in på grund av pandemin.

Under våren 2020 etablerades också en arbetsgrupp i syfte att genomföra en gemensam konferens med fokus på stadens gröna rum i anslutning till öppnandet av installationen i maj 2020. Konferensen blev inställd på grund av pandemin, men i stället för att släppa frågan arbetade ArkDes vidare med visionen om att sprida kunskap om grönskans betydelse. Arbetsgruppen skrev en artikel om biologisk mångfald och grönskans betydelse i staden. Artikeln publicerades den 5 juni, på världsmiljödagen, på Rådets webbplats www.hallbarstad.se. Artikeln signerades av flera myndighetschefer i Rådet. Under hösten 2020 inleddes också ett samarbete med UR Samtiden, vilket resulterade i en föreläsningsserie i åtta delar på temat urbana ekosystemtjänster. Föreläsningar spelades in på ArkDes i september och publicerades i oktober. Föreläsningsserien heter Låt staden grönska och syftar till att sprida kunskap och inspiration om grönskans betydelse och urbana ekosystemtjänster i strävan mot hållbara städer. Serien tar upp olika perspektiv på grönska så som forskning, barnperspektiv, privata initiativ, dagvattenhantering, klimatanpassning, biologisk mångfald och hur man planerar för en ny stadspark. Föreläsarna kom från olika delar av landet. Genom att föreläsningsserien når ut via SVT:s kanaler görs kunskapen tillgänglig nationellt och i och med att projektet involverar flera arrangörer har innehållet spridits i brett och i olika nätverk. Serien kommer att finnas tillgänglig under två år på UR-Play.

Koppling till Agenda 2030: Installationen lyfter ekosystemtjänster, ängens roll och biologisk mångfald kopplar framför allt an till Mål 15 och delmålet 15.9. Övrigt arbete inom åtgärden berör även Mål 11, och så särskilt delmålet 11.7.

Lärdomar och stöd i kommuner med segregerade områden

Ansvarig myndighet: Tillväxtverket i samarbete med Delmos.

Det här har vi gjort: 2018 införde regeringen ett riktat statsbidrag (2018:151) som vänder sig till 32 kommuner med områden som behöver stärka sin ekonomiska och sociala utveckling.

Under 2019 har Tillväxtverket granskat och betalat ut stödet till alla 32 kommunerna. Delegationen mot segregation har deltagit i handläggningen som expertmyndighet och genom-

fört två nätverksträffar samt besökt 15 kommuner. Kommunerna har valt att genomföra aktiviteter med olika fokus för att arbeta med sina sociala och ekonomiska utmaningar som de har. Några exempel på kommunala åtgärder har varit:

- sociala insatsgrupper
- riktat stöd i skolan
- jobbstöd
- stöd till föräldrar med barn eller unga med brottsligt beteende
- hembesök till förstagångsföräldrar
- kameraövervakning
- utökat samarbete med polisen.

Koppling till Agenda 2030: Detta bidrar framför allt till mål 11.3 en inkluderande och hållbar urbanisering och 11.A främja nationell och regional utvecklingsplanering. Förutom mål 11 kan det också vara med och bidra till uppfyllandet av mål 5, 8, 9 och 10.

Utlysning Gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: Formas i samverkan med Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd

Det här har vi gjort: Utlysningen syftade till att lyfta de konstnärliga perspektiven och den offentliga konstens roll i förhållande till arkitektur, form, design och kulturmiljö i utformningen av hållbara gestaltade livsmiljöer. Utlysningen öppnade i februari 2020, stängde i maj 2020 och beslut om beviljade projekt fattades i september 2020. Tio projekt fick dela på sammanlagt 40 miljoner kronor. Projekten utförs av deltagare från 30 organisationer: universitet, konstnärliga verksamheter, aktiebolag samt offentliga och ideella organisationer. Kommuner från norr till söder deltar i sex av projekten. I alla projekt ingår både forskare och konstnärer som aktiva deltagare och det finns en stor bredd vad gäller konstnärliga perspektiv och uttryck. Läs mer: <https://formas.se/arkiv/nyheter/nyheter/2020-10-20-konstnarer-och-forskare-tar-sig-an-offentliga-rum-och-livsmiljoer-i-tio-nya-forskningsprojekt.html>

Koppling till Agenda 2030: Mål 11.

Vägledning om naturbaserade lösningar med fokus på klimatanpassning

Ansvarig myndighet: Naturvårdsverket i samverkan med Boverket, SGI, SMHI, Lantmäteriet, Skogsstyrelsen, MFD, Länsstyrelserna, Vinnova.

Det här har vi gjort: Naturvårdsverket har under 2019 och

2020 arbetat med att ta fram en vägledning för naturbaserade lösningar för klimatanpassning. Vägledningen definierar naturbaserade lösningar och beskriver hur begreppet kopplar an och ska förstås i relation till andra arbetsområden så som grön infrastruktur och ekosystemtjänster. Vägledningen beskriver en arbetsmetod i sex olika steg, för hur olika aktörer kan arbeta med naturbaserade lösningar i klimatanpassning och blir på så sätt ett stöd för planering och genomförande av åtgärder för kommuner och andra aktörer inom exempelvis skogs- och jordbrukssektorn. Vägledningen innehåller dessutom en exempelsamling där naturbaserade lösningar i flera olika naturtyper presenteras: tätbebyggd miljö, kust- och våtmarksmiljöer samt i skogs- och jordbrukslandskap. För verksamhetsåret 2021 kommer vägledningen publiceras och en webbaserad plattform från vilken vägledning och information kring naturbaserade lösningar kan hämtas och spridas ska byggas upp. Fördjupningar i vägledningens olika temaområden där genomförandeprocessen för naturbaserade lösningar görs mer detaljerad för specifika insatser planeras.

Koppling till Agenda 2030: Åtgärden kan anses bidra till att uppfylla fler av delmålen under mål 11. Detta genom att kommunerna kan mildra effekterna av naturkatastrofer (delmål 11.5), eller förebygga uppkomsten av dem, men också genom att minska städernas miljöpåverkan (delmål 11.6 och 11.B) genom att använda sig av naturbaserade lösningar. Åtgärden bidrar också till uppfyllelse av delmål 11.7 då naturbaserade lösningar ger fler nyttor än bara klimatanpassning.

Naturbaserade lösningar kan också anses bidra till att uppnå Agenda 2030-målen 3, 6, 13, 14 och 15.

ÅRLIGT ÅTERKOMMANDE SAMVERKANSÅTGÄRDER SOM GENOMFÖRTS 2020

- Årlig konferens Gestaltad livsmiljö (Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd)
- Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö (ArkDes)

Årlig konferens Gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: Boverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes och Statens konstråd i samverkan.

Det här har vi gjort: Den digitala konferensen som genomfördes den 3 september 2020 hade drygt 1900 deltagare.

Målgruppen var aktörer som verkar inom fältet gestaltad livsmiljö: tjänstepersoner på kommunal, regional och statlig nivå samt privata aktörer. Den geografiska spridningen på

deltagarna var stor. Målet var att öka deltagarnas kunskap om politikens innehåll samt ge dem verktyg att arbeta vidare med politikområdet. Inspirerande nationella och internationella talare gav deltagarna teoretiska och praktiska exempel på samverkan för hållbara och kvalitetsdrivna projekt. Programpunkterna visade på olika sätt hur arkitektur, form, design, konst och kulturarv är effektiva och kraftfulla verktyg som bidrar till att lösa samhällsutmaningar och till att skapa livsmiljöer att vara stolta över. Genom att årligen genomföra konferensen vill arrangerande myndigheter skapa en arena där olika aktörer kan ta del av expertkunskaper och goda exempel om arbetet inom gestaltad livsmiljö.

Koppling till Agenda 2030: Konferensens olika programpunkter spände brett över Mål 11.

Årlig uppföljning Gestaltad livsmiljö

Ansvarig myndighet: ArkDes med stöd av Boverket samt med inspel från Statens konstråd och Riksantikvarieämbetet.

Det här har vi gjort: ArkDes följer årligen upp genomslaget av Politik för gestaltad livsmiljö samt ger förslag på åtgärder som kan öka måluppfyllelsen. Rapporten år 2020 fick namnet Med människan i centrum och redovisade bland annat intervjusvar från kommuner och myndigheter som arbetat med propositionens mål samt en undersökning gällande medborgardeltagande. Fyra teman syntes tydligt i underlagsmaterialet och lyftes därför i rapporten i form av nedslag: grön stadsutveckling, barnperspektivet, universell utformning och trygghet. Målet med rapporten var att peka på styrkor och utmaningar kopplat till Politik för gestaltad livsmiljö samt att belysa de sakfrågor och områden där ytterligare insatser behövs. Rapporten släpptes digitalt 1 september 2020 och distribuerades i tryckt form under hösten. I januari 2021 har rapporten skickats till över 500 mottagare på bland annat kommuner, regioner, myndigheter och universitet samt presenterats på flertalet konferenser och evenemang.

Koppling till Agenda 2030: Rapporten omfattar stora delar av Mål 11, i synnerhet 11.3, 11.6, 11.7 och 11.b. Dessutom berörs Mål 12 och Mål 15.

Rådet för hållbara städer inrättades i december 2017 i syfte att bidra till en långsiktig utveckling av hållbara städer och vara en del av genomförandet av regeringens och riksdagens politik för hållbar stadsutveckling. Rådet ska vara ett forum för cheferna vid myndigheterna och organisationerna som är strategiskt viktiga för förutsättningarna för det långsiktiga arbetet med en hållbar stadsutveckling.

KONTAKT / Helena Bjarnegård / Ordförande i Rådet för Hållbara Städer
helena.bjarnegard@boverket.se / +46 73 866 32 70
hallbarstad.se

RÅDET FÖR
**Hållbara
städer**